ЗВЯЗДА

21 лютага 1996 г. серада, № 50 (22853)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1000 рублёў

РОЗГАЛАС

РОЗГАЛАС

БАНКАЎСКАЯ СІСТЭМА ПАД ПІЛЬНАЙ УВАГАЙ

Прэзідэнт рэспублікі Аляксандр Лукашэнка 20 лютага прадставіў калектыву Акцыянернага ашчаднага банка «Беларусбанк» яго новага кіраўніка. Ім стала Надзея Ермакова, якая раней працавала тут намеснікам старшыні праўлення.

Паводле слоў Прэзідэнта, банкі — гэта тая сфера, дзе трэба менш гаварыць, а больш рабіць. Без такога падыходу да справы вельмі цяжка ўзняць эканоміку. Таму банкаўская сістэма цяпер будзе пад пільнай увагай кіраўніка дзяржавы, заявіў Аляксандр Лукашэнка.

Міхаіл ЖУРАВОВІЧ, БЕЛТА.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА І УЛАДЗІМІР ГАНЧАРЫК ЗНАЙШЛІ ЎЗАЕМАРАЗУМЕННЕ

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка сустрэўся 20 лютага са старшынёй Федэрацыі прафесіянальных саюзаў Беларусі Уладзімірам Ганчарыкам.

Як паведаміла прэс-служба Прэзідэнта, на сустрэчы абмяркоўваліся праблемы ўмацавання грамадскай стабільнасці, грамадзянскай згоды і прынцыповыя пытанні забеспячэння сацыяльнай абароны насельніцтва ва ўмовах крызісных з'яў у эканоміцы. Аляксандр Лукашэнка пацвердзіў свой намер больш жорстка патрабаваць з кіраўнікоў усіх узроўняў, нягледзячы на пасады, за несвоечасовасць выплаты пенсій, зарплаты і сацыяльных дапамог.

Прэзідэнт падкрэсліў, што кожны разважлівы палітык, які рэальна клапоціцца пра народ, павінен разумець, што шлях да паляпшэння жыцця людзей трэба шукаць не ў палітыканстве, падбухторванні ці спекуляцыі на чалавечых пачуццях, а ў выпраўленні трагічных памылак мінулага, у аднаўленні разбураных вытворчых сувязей, у рэальнай інтэграцыі з Расіяй і іншымі дзяржавамі СНД, у бескампраміснай барацьбе з карупцыяй і, нарэшце, у сумленнасці і прыстойнасці кожнага кіраўніка.

Прэзідэнт і старшыня беларускіх прафсаюзаў дасягнулі дагаворанасцей і ўзаемаразумення ў неабходнасці ўмацавання сувязей усіх узроўняў улады з працоўнымі калектывамі. Аляксандр Лукашэнка запатрабаваў, каб кіраўніцтва Кабінета Міністраў, міністры і іншыя вышэйшыя службовыя асобы рэспублікі штомесячна асабіста сустракаліся з вытворчымі і сельскімі калектывамі, на месцах вывучалі і вырашалі праблемы працоўнага чалавека.

БЕЛТА.

СКАНДАЛ

АРЫШТАВАНЫ «СЛУГА ЗАКОНА»

Надзвычайнае здарэнне адбылося ў Жодзіне. Незвычайны арышт тут правялі супрацоўнікі міліцыі.

Пад следства трапіў адвакат. На жаль, падрабязнасці гэтай справы карэспандэнт «Звязды» даведацца не змог, бо зараз вядзецца следства. Аднак вядома, што зусім не выпадкова «слуга закона» пераступіў мяжу, за якой цяпер яму самому спатрэбіцца адвакат. Як паведамілі з добра інфармаванай крыніцы, адвакат спрабаваў прымусіць сведак даць заведама хлуслівыя паказанні. Астатнія дэталі справы зараз разбірае следства.

Ігар ГРЫШЫН.

АФІЦЫЙНА

ДЗЯРЖАВА ЎМАЦОЎВАЕ СВАЕ ПАЗІЦЫІ Ў БАНКАЎСКАЙ СФЕРЫ

«Падпісваючы ўказ аб назначэнні старшынёй праўлення Нацыянальнага банка рэспублікі Тамару Віннікаву, я зыходзіў, перш за ўсё, з таго, што яна з'яўляецца кваліфікаваным спецыялістам, добра ведае існуючыя праблемы ў банкаўскай справе і, галоўнае, бачыць шляхі іх вырашэння. Да таго ж валодае добрымі арганізатарскімі здольнасцямі, даказаўшы гэта на практыцы». Такімі словамі 19 лютага пачаў сваё выступленне Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка перад кіруючымі работнікамі галоўнай фінансавай установы рэспублікі, прадстаўляючы ім новага старшыню праўлення.

На думку кіраўніка дзяржавы, у Нацыянальнага банка сваё поле дзейнасці. Яго галоўная задача — забеспячэнне ўнутранай і знешняй устойлівасці афіцыйнай грашовай сістэмы. У гэтым напрамку ўжо намеціліся пазітыўныя зрухі. Цяпер жа іх трэба замацаваць шляхам гібкай палітыкі рэгулявання курса беларускага рубля. А вось у забеспячэнні крэдытаздольнасці і надзейнасці функцыянавання фінансавай сістэмы, лічыць Аляксандр Лукашэнка, «пахваліцца, на жаль, няма чым». У гэтых адносінах сваё важкае слова могуць сказаць фінансава-прамысловыя групы.

Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу прысутных на шэраг іншых праблем у банкаўскай сістэме. Ён, у прыватнасці, адзначыў, што ўраду і Нацбанку ўжо ў сакавіку неабходна ўвесці часовае палажэнне аб парадку рэгістрацыі фінансавых кампаній, аб парадку выдачы ліцэнзій на ажыццяўленне тых або іншых відаў фінансавых аперацый, аб парадку страхавання прыцягнутых сродкаў фізічных і юрыдычных асоб, а таксама прыняць шэраг іншых мераў па аздараўленню фінансавага рынку.

Разумеючы важнасць пастаўленых перад Нацбанкам задач, Тамара Віннікава шчыра прызналася, што «пастараецца не словамі, а канкрэтнымі вынікамі» паскорыць шляхі выхаду з крызіснага становішча. Тым больш, што ў гэтым калектыве яна прапрацавала каля дваццаці гадоў. Галоўны банкір не стала рабіць якіх-небудзь заяў і выкладаць сваю праграму, хоць задум у яе нямала. Усе яны, паводле яе слоў, будуць ажыццяўляцца ў рабочым парадку і са згоды членаў праўлення. Адзінае, аб чым не змагла ўмаўчаць, дык гэта аб даўняй мары — зрабіць беларускі «зайчык» канверсоўнай валютай.

Міхаіл ЖУРАВОВІЧ, БЕЛТА.

НОВЫЯ ЎКАЗЫ ПРЭЗІДЭНТА

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка прыняў шэраг новых указаў.

За значны ўклад ва ўмацаванне дружалюбных адносінаў паміж Рэспублікай Беларусь і Рэспублікай Польшча, актыўную прапаганду культурнай спадчыны беларускага народа старшыня Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Рэспубліцы Польшча Сычэўскі Ян Янавіч узнагароджаны медалём Францыска Скарыны.

Дзвярніцкі Яўген Міхайлавіч назначаны намеснікам старшыні Галоўнай дзяржаўнай падатковай інспекцыі пры Кабінеце Міністраў — начальнікам галоўнага ўпраўлення падатковых расследаванняў.

Чарамісаў Валерый Аляксандравіч вызвалены ад пасады намесніка старшыні Галоўнай дзяржаўнай падатковай інспекцыі пры Кабінеце Міністраў — начальніка галоўнага ўпраўлення падатковых расследаванняў.

У адпаведнасці з пунктам 10 артыкула 100 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь у сувязі з выхадам у адстаўку вызвалены: ад пасады суддзі суда г. Рэчыцы Селяткоў Леанід Вітальевіч, ад пасады суддзяў гаспадарчага суда Мінскай вобласці — Краўчук Ніна Андрэеўна і Траянава Таццяна Мікалаеўна, ад пасады суддзі Магілёўскага абласнога суда — Давыдка Віктар Іванавіч.

БЕЛТА.

ПРАМАЯ ЛІНІЯ

Сёння ў «прамой лініі» на пытанні чытачоў газеты «Звязда» адкажа віцэ-прэм'ер Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь **Уладзімір Гіляравіч ГАРКУН**. Размова пойдзе аб праблемах аграпрамысловага комплексу, аб сённяшніх клопатах і турботах вяскоўцаў. Мы чакаем вашых званкоў а 14-й гадзіне па тэлефонах: **68-29-21, 32-38-21.** Папярэдне пытанні задавайце па тэлефоне **68-28-72.**

Прыметы адыходзячага быту

Інтэр'еру сялянскай хаты ў вёсцы Маладзельчыцы Пінскага раёна, прадстаўленаму на здымку краязнаўца і журналіста з Пінска Вячаслава Ільянкова, мог бы пазайздросціць любы краязнаўчы музей.
На Палессі ж этнаграфічныя рарытэты яшчэ існуюць у штодзённым ужытку ў хатах старых людзей. Аднак гэты быт патроху адыходзіць у нябыт. Разам з яго носьбітамі... Застаюцца памяць і настальгічныя пачуцці.

Разам з тым адыходзіць у нябыт і іншы лад жыцця, адлюстраваны ў рэчах, лад, які быў характэрны для эпохі 60—70-х гадоў. І вось у краязнаўчым музеі Пінскага вучылішча мастацтваў навучэнцы ўжо збіраюць калекцыю прадметаў савецкага перыяду: розны посуд, медалі, кніжкі, элементы мэблі, якія ўжо страцілі практычнае значэнне і сталі экспанатамі. Таксама настальгічнымі.

Фота **Вячаслава ІЛЬЯНКОВА.**

ПАРЛАМЕНЦКІ ДЗЁННІК

ПАРЛАМЕНТ СПРАБУЕ АДСТАЯЦЬ СВОЙ ГОНАР

20 лютага пасля трохдзённага перапынку прадоўжыла работу сесія Вярхоўнага Савета Беларусі. Дэпутаты зноў вярнуліся да ўнясення паправак і дапаўненняў у заканадаўства аб падатках.

Але, як заўсёды, асноўнай рабоце папярэднічаў шэраг выступленняў у «Розным». Учора яны былі надзвычай важнымі і актуальнымі. У прыватнасці, праблему канстытуцыйнасці і законнасці закранулі Аляксандр Бухвостаў і Віктар Ганчар. Апошні, выступаючы ад імя дэпутацкай фракцыі «Грамадзянскае дзеянне», адзначыў, што Вярхоўны Савет павінен адрэагаваць на пасланне Канстытуцыйнага суда аб стане канстытуцыйнай законнасці ў Рэспубліцы Беларусь у 1995 годзе. Працягваючы сваю думку, ён заўважыў, што «практыка парушэння Канстытуцыі і ўмяшання ў паўнамоцтвы Вярхоўнага Савета працягваецца». Дэпутат у якасці прыкладу прывёў назначэнне Тамары Віннікавай старшынёй праўлення Нацыянальнага банка, а сп.Корбута — першым намеснікам старшыні. «Схема такога прызначэння не стасуецца з Канстытуцыяй і Законам «Аб Нацыянальным банку Рэспублікі Беларусь», згодна з якімі Прэзідэнт мае права толькі ўносіць кандыдатуры на разгляд парламента. А прызначаць — гэта выключная прэрагатыва толькі Вярхоўнага Савета», — заключыў Віктар Ганчар. Дэпутат унёс прапанову неадкладна разгледзець кадравыя пытанні і ўнесці папраўкі ў заканадаўства, якія б прадугледжвалі крымінальную адказнасць за невыкананне заключэнняў Канстытуцыйнага суда.

Трэба сказаць, што выступленне Віктара Ганчара зрабіла пэўнае ўражанне і атрымала працяг. Адразу ж пасля пачатку пленарнага пасяджэння Сямён Шарэцкі прапанаваў дэпутатам уключыць у парадак дня пытанне аб пасланні Канстытуцыйнага суда адносна стану канстытуцыйнай законнасці ў Рэспубліцы Беларусь. Адначасова было даручана камісіям пад кіраўніцтвам Пракаповіча, Савічава і Катлярова падрыхтаваць неабходныя матэрыялы. Па словах Старшыні Вярхоўнага Савета, пытанне будзе разгледжана ўжо на гэтым тыдні. Дарэчы, як вядома, С.Шарэцкі выступае катэгарычна супраць прапаноў аб неабходнасці ліквідацыі КС, што ўсё часцей і часцей можна пачуць ад некаторых прадстаўнікоў выканаўчай улады.

Неўзабаве парламент уключыў у парадак дня і пытанне аб кіраўніцтве Нацыянальнага банка. Унёс гэтую прапанову Станіслаў Шушкевіч, а прагаласавала за яе 120 дэпутатаў і толькі 16 — «супраць». Станіслаў Шушкевіч падкрэсліў, што калі Вярхоўны Савет не адрэагуе належным чынам на парушэнне Канстытуцыі і закона, то наўрад ці пасля гэтага зможа лічыць сябе паўнацэнным заканадаўчым органам. Як бачым, большасць дэпутатаў пагадзілася з такімі довадамі. Сесія даручыла камісіі па заканадаўству падрыхтаваць праект адпаведнай пастановы. Як удалося высветліць, камісія спрацавала аператыўна, і праект быў ужо гатовы ў першай палове дня. Мяркуецца, што першым пунктам будуць урэгуляваны ўсе акалічнасці, звязаныя з адстаўкай Станіслава Багданкевіча з пасады старшыні праўлення Нацбанка, а другі будзе азначаць, што на сённяшні дзень кіраўніком Нацбанка з'яўляецца Мікалай Кузьміч, намеснік старшыні праўлення, які пасля адстаўкі Багданкевіча выконваў абавязкі старшыні.

Цікавым было выступленне ў «Розным» і дэпутата Анатоля Лябедзькі. Яно было разбіта на некалькі частак. Спачатку парламентарый зрабіў запыт да прэм'ер-міністра адносна кошту вывезенага і вывозімага з тэрыторыі Беларусі стратэгічнага і тактычнага ўзбраення, а таксама кампанентаў ракет: урану, паліва і г.д. Потым А.Лябедзька звярнуўся да свайго калегі па парламенту, прадстаўніка фракцыі Партыі камуністаў Валерыя Шчукіна. Каб зразумець, чым выкліканы персанальны зварот, трэба вярнуцца да падзей, якія адбыліся некалькі дзён таму. Як вядома, сп.Лябедзька аднойчы выказаў нездаволенасць знешнім выглядам залы пасяджэнняў сесіі Вярхоўнага Савета і прапанаваў афарміць яе ў адпаведнасці з патрабаваннямі часу. У прыватнасці, ён прапанаваў замяніць бронзавыя барэльефы, якія адлюстроўваюць фрагменты рэвалюцыйных падзей і часоў грамадзянскай вайны, а таксама прапанаваў размясціць у фае партрэты былых старшынь Вярхоўнага Савета М.Дземянцея, С.Шушкевіча і М.Грыба, што практыкуецца паўсюдна за мяжой. Гэтыя заўвагі выклікалі жорсткую крытыку з боку В.Шчукіна, які ў сваю чаргу абвінаваціў А.Лябедзьку (па яго словах) у развале сацыялістычнага ладу, СССР і камсамола. Вось і прапанаваў учора Лябедзька сустрэцца са сваім апанентам у «палітычнай дуэлі на тэлебачанні», каб прадставіць свае аргументы.

І на заканчэнне яшчэ адно назіранне ўчарашняга дня. Прыметную занепакоенасць у дэпутацкім асяроддзі выклікалі паведамленні сакратарыята сесіі аб наведванні дэпутатамі яе пасяджэнняў. «Чорныя спісы», як іх ахрысцілі дэпутаты, былі вывешаны на ўсеагульны агляд у фае залы пасяджэнняў. Лідзіруюць у «чорным спісе» спадары Калугін і Куцко, якія без уважлівай прычыны адсутнічалі ўсе тры дні — 14, 15 і 16 лютага.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

АСАБІСТАЕ

ПЕЧАНЕЖ,

або Эпітафія па вёсках, якія пахаваў Чарнобыль

Як і бацькоў, радзім не выбіраюць.
І ўжо таму лічу за шчасце я,
Што выпала мне ў гэтым краі
Пульсацыю адчуць жыцця...

Гэты верш, калі не здраджвае памяць, напісаў я ў Печанежы. Тады, калі вучыўся ў школе. Паэтам не стаў, але прага да «папярапсавання» вызначыла лёс.

Гараскопам, чытач, не вер. Ільвы, дзевы, скарпіёны і іншыя падзоркавыя суб'екты сядзелі са мной у адным класе і ўсе — пісалі вершы. Толькі дзякуючы таму, што вучыла нас Кацярына Елісееўна Сазонава.

Гэта было нешта. Кароткая стрыжка, кірпаты носік, спартсменка і камсамолка. Ад гарадской дзяўчыны, магу сцвярджаць, мужчынская палавіна класа страціла розум.

Кацярына Елісееўна — была ў нас класным кіраўніком — ашаламіла сваіх чатырнаццацігадовых жаўтароцікаў прапановай, якую зараз назвалі б шокавай. Настаўніца папрасіла застацца пасля ўрокаў усіх, каго цікавіць каханне.

Зразумела, засталіся ўсе.

Класны кіраўнік узяла кнігу і пачала чытаць. Аповесць Тургенева «Веснавыя воды». Пра «любоў». Уявіце наш стан — гэта вам не «урокі французскай».

Потым, разявіўшы «каробачкі», мы слухалі «Першае каханне» таго ж Тургенева. З вуснаў, хачу падкрэсліць яшчэ, сваёй настаўніцы. Гэта было ў канцы шасцідзесятых, калі пра сямейнае выхаванне, а тым больш інтым, гаварыць у школе было забаронена.

З нашага, выпускнога класа Сазонава зрабіла ўсіх лірыкамі і вершаскладальнікамі. Яна, помню, пісала на дошцы:

Вот и солнце зашло,
Показалась луна...

Пачыналася спаборніцтва, каб дастойна завяршыць фразу. Хто толькі не лез у класікі, нават беснадзейныя двоечнікі. За сорак хвілін атрымліваўся тузін варыянтаў. Настаўніца выбрала лепшы і падвяла рысу:

Вот и солнце зашло,
Показалась луна.
Широко и светло
Улыбнулась она.

І ўсміхнулася. Пры ўспаміне аб гэтай усмешцы ў мяне і зараз па целе дрыжыкі.

Школа наша была рускамоўнай, за што, між іншым, давялося мне прыняць у жыцці лёсаносныя пакуты. З арміі (служыў за Волгай) даслаў дакументы на падрыхтоўчае аддзяленне журфака БДУ. Выклік даслалі, а ўзяць адмовіліся. Камісія ў апошні момант выявіла, што беларускамоўнай адукацыі ў мяне ўсяго восем класаў, а на публікацыі ў розных газетах (вось жа мае творы), не звярнула ўвагі.

Праз год я паўтарыў захад і свайго дабіўся.

Як выпускніку з неблагім почыркам даверыла мне канцылярыя выпісваць дыпломы. Аказваецца, у «нулёўку» разам са мной паступалі армяне. Там, у сябе, у беларускай школе яны не навучаліся дакладна.

Але вернемся ў Печанеж.

У пяцьдзесят трэцім — якраз тады, калі я з'явіўся на свет (аб чым, вядома, зусім не здагадваўся) на Касцюкоўшчыне ўзнік пасёлак, які ўвасабляў нешта сярэдняе паміж горадам і вёскай. Спачатку, да хрушчоўскіх рэформаў, гэта было торфапрадпрыемства. З райцэнтра працягнулі сюды вузкакалейку, «кінулі» мост праз раку Дзярожня. Гэта было сапраўдным сацыялістычным будаўніцтвам — усё рабілася ў адно імгненне.

Але жыхароў навакольных вёсак — Гайкоўкі, Мялоўкі, Гарбавіч і іншых — больш за ўсё ўразілі тады двухпавярховыя дамы з хатнімі туалетамі. Збудаванні былі, праўда, часовыя, са шлакабетону, а сантэхніка — драўляная. Тым не менш, нам было ад чаго задзіраць нос.

У Печанежы быў інтэрнат, лазня, школа, дзіцячы садок, магазін, сталовая і нават піўная. Гэта, заўважце, на якіхсьці сто чалавек.

Раз у тыдзень бацька вадзіў мяне ў грамадскую лазню. Мне боязна было вяртацца дамоў, я чапляўся за татаву фуфайку, бо наўкол вылі ваўкі. Печанеж паставілі на балоце і, хаця асвятляўся ён электрычнасцю, драпежнікаў гэта не палохала. Пакуль не з'явіўся ў нас Абітоцкі — паляўнічы і вынаходнік. Аэрасані, сканструяваныя ім самім, зрабілі ўражанне не толькі на хлапчукоў, якія яшчэ не бачылі матацыкла, але і прымусілі сваім грукатам - раўла гэтая самаходка, як рэактыўны самалёт — шукаць чатырохногіх разбойнікаў іншы, чым у ваколіцах Печанежа, прытулак.

У школе, у час вялікага перапынку, нам давалі піражкі з павідлам. Гарачыя. Уволю. Гэта пры тым, што за дваццаць хвілін кожны з нас мог тройчы збегаць дамоў і наесціся дранікаў. Але ніхто не бегаў.

Дзяцей, у якіх была адна маці, апранала школа. Ды і ўсе мы, дзятва, тады зараблялі. Галоўным чынам варочалі торф. Або высякалі кусты абапал чыгункі. Або закідвалі брыкету кузавы машын.

Аднойчы нас падманулі. Мы сумленна загрузілі торфам «ГАЗ-51», пасля чаго дзядзька паціснуў нам рукі і завёў рухавік.

— А плаціць?

Нам паказалі сагнуты локаць.

Мужык не ведаў, што з печанежцамі так жартаваць нельга. Пакуль «газон» выў на балотных прасёлках, мы былі ў пасёлку. І пільнавалі крыўдзіцеля ля піўной: не можа ж быць, каб ён туды не заскочыў, бо, па-першае, «гаішнікаў» у прыродзе тады не назіралася, а па-другое, «халяўныя» грошы патрабавалі матэрыялізацыі. Так і здарылася. Пакуль вадзіцель куляў сваю грэшную шклянку, яго грузавік застаўся без ніводнага ніпеля.

Хто сказаў, што тады не было рынку?

Чаму зараз не хапае работы нават дарослым?

Чаму яны стогнуць ад недахвату энергарэсурсаў на Беларусі, якая стаіць літаральна на паліве?

У Печанежы я ўпершыню пакаштаваў карпа. Мой дзядзька, які працаваў шафёрам у суседнім калгасе «Кранштат», вазіў з сабою вуду. Быў сведкам яго ўзрушанасці, з якой ён дэманстраваў майму бацьку нечаканую здабычу. Спыніўся ля возера, каб даліць у радыятар вады, закінуў вуду. Пайшла рыба! Люстраны карп. Ляксей — так завуць дзядзьку — напалохаўся. Нічога падобнага ў жыцці ён не бачыў і не еў.

Печанежцы яшчэ ў шасцідзесятых займаліся сажалкавым рыбаводствам.

З Адамам Капусціным, колішнім рэдактарам раённай газеты «Шлях Кастрычніка», мы ціхенька ездзілі туды рыбачыць з Хоцімска. Раёны побач, а дырэктар саўгаса «Печанеж» Мікола Трубчык напісаў паперку вартаўніку: маўляў, хлопцы свае, няхай забаўляюцца.

Я выцягнуў карася, якім мог бы накарміць усю рэдакцыю.

У Печанежы была пякарня, якая забяспечвала хлебам ледзь не паўраёна. З гэтым аб'ектам у мяне звязаны ўспаміны, якія, напэўна, панясу з сабой: ёсць рэчы, з якімі нельга дзяліцца.

А з Кацярынай Елісееўнай сустрэўся я гадоў праз трыццаць пры даволі сумных абставінах. Яна, жыхарка Магілёва, прыйшла да майго кіраўніцтва скардзіцца на... мяне. Проста не ведала, што я — гэта я, а я гэтак жа не пазнаў у ваяўнічай бабульцы сваю любімую настаўніцу.

Божа, я хацеў з сабой нешта зрабіць, так было кепска.

Чаму я пра Печанеж?

Таму, што яго няма.

Гэта той рэдкі выпадак, калі чалавек, адносна яшчэ малады, на дзесяць гадоў перажыў сваю малую радзіму.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ДА ЎВАГІ ПАШТАЛЬЁНАЎ!

Рэдакцыя газеты «Звязда» вырашыла прэміраваць паштовыя аддзяленні рэспублікі, якія дасягнуць найлепшых вынікаў падпіскі на нашу газету на II квартал 1996 года.

Умовы гэтага конкурсу даволі простыя: за найбольшы колькасны прырост падпіскі адносна I квартала гэтага года вызначаны тры асноўныя прэміі.

1-я прэмія — 3 мільёны рублёў; 2-я прэмія — 2,5 мільёна рублёў; 3-я прэмія — 2 мільёны рублёў;

Устаноўлена дзесяць заахвочвальных прэмій па 30.000 кожная.

Пераможцаў конкурсу па выніках падпіскі вызначыць ДАП «Мінская пошта». Паштовыя аддзяленні, якія перамаглі ў конкурсе, будуць названы ў газеце.

Рэдакцыя газеты «Звязда».

Ф.СП-1

Міністэрства сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету **63850** (індэкс выдання)

ЗВЯЗДА Колькасць камплектаў

на 1996 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды ______ (паштовы індэкс) ______ (адрас)

Каму ______ (прозвішча, ініцыялы)

ПВ	месца	літар

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА на газету **63850** (індэкс выдання)

ЗВЯЗДА

Кошт	падпіскі	______ руб.	Колькасць камплектаў
	пераадрасоўкі	______ руб.	

на 1996 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды ______ (паштовы індэкс) ______ (адрас)

Каму ______ (прозвішча, ініцыялы)

СІТУАЦЫЯ

НА МЫТНІ ЯК НА МЫТНІ

На Брэсцкім чыгуначным вакзале мнагалюдна. Асабліва каля ўваходу ў мытную залу. Там, за дзвярыма, — кантроль. Прайшоўшы яго, пасажыры ўздыхаюць з палёгкай.

Цяпер у Польшчу едзе значна менш людзей, чым гадоў пяць таму назад. Тады тавары ў нас былі намнога таннейшыя, чым там, і пасажыры стаялі ў чарзе суткамі. Ехалі з усіх рэспублік Савецкага Саюза. Але вавілонскае стоўпатварэнне закончылася, і сёння на вакзале чуецца толькі руская мова.

Галоўным чынам за мяжу імкнуцца жыхары Брэста ды прылеглых раёнаў, якія стараюцца зрабіць хоць нейкі бізнес. Але гэта ўжо праблема. Польскі рынак перанасычаны. Там цэны на тавары істотна ніжэйшыя, чым у нас. І толькі на цыгарэтах ды спірце штосьці яшчэ можна зарабіць.

Польскія мытнікі дазваляюць увозіць 0,5 л спірту на чалавека. У нас жа такіх абмежаванняў няма. Безумоўна, на адной бутэльцы камерцыі не зробіш, вось і ідуць пасажыры на розныя прымітыўныя хітрыкі. У туалетах спірт пераліваюць у пляскатыя бутэлькі і прывязваюць (прыклейваюць) ліпкай стужкай да сцёгнаў ды пад пахамі. У Польшчы за адзін літр можна атрымаць каля 6 долараў. «Навар» ёсць, але нязначны. Таму і даводзіцца ездзіць за мяжу некалькі разоў на дзень. Вяртаюцца пасажыры таксама з таварам. Вязуць у асноўным прадукты харчавання. І гэта выгадна, бо, напрыклад, сала ў Польшчы каштуе на рынку долар, а калі браць оптам, то нават танней.

Праз Брэст ідуць і турыстычна-камерцыйныя цягнікі па 13 і больш вагонаў, якія фарміруюцца ў Расіі. Дарэчы, расіяне аддаюць перавагу аўтатранспарту. Напрыклад, за мінулы год прапускны пункт «Варшаўскі мост» перасекла 64,5 тысячы аўтобусаў, з іх толькі 28 працэнтаў — беларускія.

На мытні часам узнікаюць пэўныя праблемы з расійскімі турыстамі. Вядомы выпадак, калі чацвёра расіян везлі з-за мяжы ў вагоне 17 тон грузу і адмовіліся плаціць мытныя падаткі. І нашы мытнікі нічога не маглі з імі зрабіць. Засталося толькі адно: пагрузіць іх тавар у багажны вагон і адправіць у Маскву. Няхай там і разбіраюцца. Гэта яшчэ раз гаворыць пра кволасць нашага суверэнітэту. У іншай краіне канфіскавалі б груз, а гаспадароў на нейкі час у турму адправілі б за парушэнне закона.

Жаданне вывезці за мяжу валюту практыкуецца даволі часта. Вязуць тысячы, але, здараецца, імкнуцца праскочыць з дзесяткамі тысяч. У аднаго расійскага студэнта канфіскавалі 51 тысячу долараў. Выявіць валютчыкаў даволі складана. Штодзённа праз кантроль праходзіць 8—10 тысяч пасажыраў і кожнага не праверыш, прыходзіцца спадзявацца толькі на асабісты вопыт.

У беларускай прэсе многа пісалася аб тым, што Расія адправіла на нашу граніцу вялікую групу сваіх прадстаўнікоў, каб дапамагчы беларускім мытнікам і пагранічнікам.

Сапраўды, група расійскіх мытнікаў наведала Брэст. Але гэта была кароткатэрміновая камандзіроўка. Пахадзілі, паглядзелі і прыйшлі да высновы, што іх дапамога не патрэбна.

Зараз на Брэсцкай мытні знаходзіцца толькі адзін мытнік з Расіі. Вось такая агульная сітуацыя.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

КРЫМІНАЛ

КРУЦІЛІСЯ ДОЛАРЫ ПА КРУГУ

Была звычайная лютаўская ноч 1995 года, якая вось-вось павінна была закончыцца. І ў гэты ранні час, калі гарадскія прыцемкі павінны былі ўжо адступіць, у кватэру аднаго з дамоў па вуліцы Барыса Царыкава, дзе жылі трое в'етнамцаў, хтосьці пазваніў. Адзін з іх, пазнаўшы праз дзверы голас свайго маскоўскага сябра, без прамаруджвання і з радасцю адчыніў іх.

Далей падзеі разгортваліся так нечакана і імкліва, нібы ў вострасюжэтнай дэтэктыўнай кінастужцы. Шасцёра «ніндзя» ў шапачках са спецыяльнымі прарэзямі для вачэй, з нажамі і пісталетамі віхурай уляцелі ў пакой і накінуліся на сваіх ахвяр. Чан Хай Ван, які адчыняў дзверы, яшчэ спрабаваў супраціўляцца, але, атрымаўшы чатыры нажавыя раны ў нагу і адну ў руку, накаўціруючым ударам быў збіты на падлогу. Праз пяць хвілін усе трое в'етнамцаў, двое з якіх яшчэ як след не адышлі ад сну, былі звязаны, а іх вочы і раты наглуха заклеены спецыяльнай стужкай. Рабаўнікі пачалі шнарыць па кватэры і неўзабаве ў іх кашальках апынулася 34.970 амерыканскіх долараў, больш васьмі мільёнаў расійскіх рублёў, семсот тысяч беларускіх «зайчыкаў», некалькі залатых упрыгажэнняў.

Трэба аддаць рабаўнікам належнае. Да свайго злачыннага мерапрыемства яны, як гаворыцца, падрыхтаваліся капітальна, улічылі кожную дэталь нападу, прадбачылі ўсе магчымыя выпадковасці і шляхі іх прадухілення. Кожны з «гасцей» дакладна ведаў свае абавязкі, і таму «аперацыя» па канфіскацыі валюты ў сваіх суайчыннікаў прайшла паспяхова. Толькі пасля ўжо стане вядома, што амаль усе рабаўнікі пражывалі за межамі Беларусі, а перад «гастролямі» ў Гомель збіраліся ў Мінску, дзе дэталёва абмяркоўвалі свой план і нанялі дзве легкавушкі, разлічваючы тым самым правесці аперацыю хутка, каб не прыцягнуць увагу супрацоўнікаў міліцыі.

Тэлефонны званок у дзяжурную часць упраўлення ўнутраных спраў Гомельскага аблвыканкома паступіў толькі ў сем гадзін сорак хвілін: трох в'етнамцаў збілі і абрабавалі. Адразу ж на ўсёй тэрыторыі вобласці быў уведзены план «Перахват», у выніку чаго на ногі былі падняты сотні работнікаў міліцыі, а ў тых месцах, дзе маглі з'явіцца злачынцы, выстаўлены дзесяткі пастоў. Адказныя кіраўнікі міліцыі распрацавалі некалькі версій знікнення і затрымання злачынцаў.

У тую марозную раніцу на ўчастку дарожнай міліцыі № 6, які знаходзіцца каля вёскі Лебядзёўка Жлобінскага раёна, нёс службу дзяжурны нарад на чале з маёрам Аляксандрам Ліннікам. Прыняўшы сігнал аб надзвычайным здарэнні ў Гомелі, міліцыянеры ўважліва правяралі кожную машыну, дакументы вадзіцеляў і пасажыраў. І вось старшы лейтэнант Генадзь Малуцін і сяржант Віталь Літаш заўважылі дзве легкавушкі, якія, пад'язджаючы да іхняга паста, павярнулі налева, у Жлобін. Інтуіцыя супрацоўнікаў міліцыі не падвяла, і яны вырашылі праверыць, хто там едзе.

У легкавушках, акрамя вадзіцеляў, сядзелі шасцёра в'етнамцаў. Пад маркай зверкі дакументаў іх затрымалі ціхенька і акуратна. Пасля адзін з іх прызнаўся, што яны разлічвалі бесперашкодна праехаць ці аб'ехаць пост міліцыі ў час перазменкі і схавацца на прасторах краін СНД. Але высокі прафесіяналізм супрацоўнікаў міліцыі перашкодзіў ім ажыццявіць задуманае. Бо, дзякуючы аператыўнасці гомельскай міліцыі, роўна праз гадзіну пасля сігналу з УУС аб злачынстве рабаўнікам не было пакінута ніводнага шанцу.

Але калі сотні супрацоўнікаў міліцыі ў тую раніцу спрацавалі (не пабаімся гэтага слова) на выдатна, то некаторыя з іх радоў азмрочылі вынікі гэтай паспяховай аперацыі. Так, начальнік аддзялення па расследаванню злачынстваў па лініі крымінальнага вышуку, ён жа намеснік начальніка следчага аддзела д[illegible]скога аддзялення міліцыі Чыгуначнага РАУС Сяргей Безік дзейнічаў занадта аператыўна. Сваёй пастановай ён стварыў следчую групу, якая павінна была развязаць усе далейшыя вузельчыкі гэтай крымінальнай справы. Узначальваць расследаванне ён даручыў Аляксандру Шукаву, а Мікалая Кавалькова ў той жа дзень адправіў у Лебядзёўку да затрыманых, каб на месцы, па свежых слядах, устанавіць усё неабходнае, адабраць першасныя важныя доказы. Вечарам аўтамашыны, вялікая сума валюты, расійскіх грошай і беларускіх «зайчыкаў», залатыя ўпрыгажэнні, пяць прыстасаванняў для праколу аўтамабільных колаў і малакалібэрны пісталет былі дастаўлены ў Гомель і здадзены дзяжурнаму аддзялення міліцыі.

Ключы ад легкавушак Безік забраў сабе і на наступны дзень загадаў Шукаву агледзець іх салоны. У адной з іх ён і двое яго падначаленых знайшлі дзесяць тысяч амерыканскіх долараў [illegible] упакоўцы і пісталет Макарава. Праз два дні Безік загадаў Шукаву тыя дзесяць тысяч «зялёных» прынесці яму ў кабінет. А яшчэ праз два тыдні некалькі крымінальных спраў, у тым ліку і рабаванне в'етнамцаў, даручыў весці Уладзіміру Ткачову, маладому лейтэнанту, які не меў дастатковага вопыту следчай работы.

З моманту перадачы справы ў Безіка з'явілася карыслівая мэта, якая, натуральна, супярэчыла інтарэсам службы. А менавіта, у яго галаве нарадзілася думка падзарабіць на тых дзесяці тысячах «баксаў». Не, не прысвоіць іх, не адхапіць нейкую частку, а круталіся ў з такім разлікам, каб яны прынеслі навар.

І вось [illegible] сябар дзяцінства Безіка едзе ў Маскву. Сяргей выдзеліў яму дзесяць тысяч [illegible] долараў з тым, каб той [illegible] «МММ». [illegible] каў ён сябра дзяцінства, які некуды знік, як у думках слаў праклёны Лёню Галубкову, яго брату Івану, [illegible] на вядомаму «МММ».

Як толькі аб знікненні долараў стала вядома кіраўніцтву ўпраўлення ўнутраных спраў, была створана аўтарытэтная камісія [illegible]

Загадам начальніка абласнога ўпраўлення ўнутраных спраў Васіль Броўка і Вячаслаў Саланіцын паніжаны ў пасадах, а Уладзімір Ткачоў — у званні (да малодшага лейтэнанта). Яны пераведзены на работу ў іншыя падраздзяленні. Дарэчы, не ўсе згадзіліся з такім пакараннем, палічыўшы яго празмерна строгім. Так, Саланіцын з іскавай заявай звярнуўся спачатку ў суд Цэнтральнага раёна Гомеля, а затым з касацыйнай скаргай і ў абласны суд. Але ў абодвух выпадках яму было адмоўлена і тым самым пацверджана правамернасць загада начальніка УУС.

А што ж з рабаўнікамі-в'етнамцамі? Адзін з іх атрымаў дванаццаць, а пяцёра — па адзінаццаць гадоў пазбаўлення волі ў папраўча-працоўнай калоніі ўзмоцненага рэжыму. Адным словам, усе атрымалі па заслугах. Такі фінал гэтага надзвычайнага здарэння, калі долары круціліся па кругу і паставілі на лаву падсудных не толькі рабаўнікоў, але і міліцыянера.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

РОЗГАЛАС

КАБ ПРАВОДЗІЦЬ АЎКЦЫЁНЫ І КОНКУРСЫ, ТРЭБА РАНЕЙ ПАВУЧЫЦЦА

Паводле даных Міндзяржмаёмасці, за 5 апошніх гадоў у Рэспубліцы Беларусь былі раздзяржаўлены і прыватызаваны 1589 аб'ектаў камунальнай і 407 — рэспубліканскай уласнасці. Амаль трэць з іх набылі свайго гаспадара на аўкцыёнах і конкурсных торгах.

Прымаючы пад увагу той факт, што на рынку нерухомасці налічваецца больш за сотню фірмаў, якія спецыялізуюцца на [illegible] пошуку пакупнікоў, арганізацыі і правядзенні аўкцыёнаў і конкурсаў, Палажэнне аб парадку выдачы ліцэнзій на гэтыя віды дзейнасці набыло асаблівую актуальнасць.

У адпаведнасці з патрабаваннямі Палажэння арганізатары аўкцыёнаў павінны прайсці абучэнне па ўзгодненай з Міндзяржмаёмасцю праграме. [illegible]

[illegible] цыю Міндзяржмаёмасці А. Мельнікаў, міністэрствам створана камісія, якая разглядае прадстаўленыя дакументы, праводзіць субяседаванне са службовымі асобамі [illegible] аб выдачы ліцэнзій. А. Мельнікаў таксама падкрэсліў, што [illegible] аўкцыёнаў і [illegible] атрымаць [illegible]. Акрамя таго, [illegible] дзяржаўнай [illegible] ць якіх [illegible] ове па [illegible]

Увядзенне Палажэння, на думку прадстаўнікоў Міндзяржмаёмасці, дазволіць павысіць кваліфікацыю спецыялістаў, якія працуюць на рынках нерухомасці і каштоўных папер, сістэматызаваць іх дзейнасць, абараніць інтарэсы прадаўца і пакупніка ад дзеянняў непрафесіянальных і недабрасумленных фірмаў.

Сяргей КУРКАЧ.

НА ГЭТАЙ СЦЭНЕ ЭКСПЕРЫМЕНТАЛЬНЫМ СТАНОВІЦЦА КАРАТКЕВІЧ

У тэатральным жыцці Беларусі адбылася цікавая падзея — па ініцыятыве Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, аб'яднання крытыкаў «Авансцэна», дырэкцыі Маладзёжнага тэатра пачала сваю дзейнасць Рэспубліканская тэатральная лабараторыя. Асноўная мэта яе — дапамагаць маладым рэжысёрам, акцёрам, мастакам, кампазітарам. Даць ім магчымасць прадэманстраваць, раскрыць свае творчыя ідэі.

Маладзёжны тэатр Беларусі прадастаўляе сваю сцэну ўсім калектывам, якія жадаюць паказаць новыя, эксперыментальныя работы. Тут чакаюць гасцей з Гродна, Магілёва, Бабруйска, Маладзечна, Слоніма... Наогул, гасцінны тэатр, які ўзначальвае дырэктар Віргінія Тарнаўскайтэ, гатовы прыняць усіх тых, каму хочацца здзіўляць, захапляць і пакараць публіку.

А пакуль гледачы Мінска ўбачылі на новай сцэне два спектаклі: «Бес у рабро» М. Полацкага Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра (рэжысёр У. Караткевіч) і «Вераб'іная ноч» (сцэнічная дзея паводле твораў Уладзіміра Караткевіча) Беларускага акадэмічнага тэатра імя Я. Коласа (рэжысёр М. Краснабаеў). У. Караткевіч не пісаў драму пад такой назвай. Сцэнічным матэрыялам паслужылі пралог да рамана «Нельга забыць» і вершы выдатнага паэта. Паводле беларускіх народных паданняў ,«вераб'іная ноч» прыпадае на сярэдзіну жніўня, калі ідзе змаганне паміж цёмнымі і светлымі сіламі.

Інсцэніроўшчык і рэжысёр спектакля, акцёр Міхась Краснабаеў адзначае:

— Я вельмі люблю Караткевіча. На сустрэчах з гледачамі чытаю ягоныя вершы. І мае слухачы, бывае, здзіўляюцца, што Уладзімір Караткевіч быў выдатным паэтам — яны ў лепшым выпадку былі знаёмы з яго празаічнымі творамі. Падчас гэтых сустрэч і з'явілася задума стварыць спектакль паводле прозы і паэзіі Караткевіча. Задума стала яшчэ больш актуальнай у апошнія месяцы, калі пазначыўся адкат нацыянальнага адраджэння. Творы Уладзіміра Караткевіча гучаць яшчэ больш актуальна ў нашым сённяшнім жыцці-быцці...

Пасля кожнага тэатральнага прагляду ў творчай лабараторыі адбываецца абмеркаванне спектакляў. У дыскусіі ўдзельнічаюць усе жадаючыя: гледачы, драматургі, рэжысёры, тэатральныя крытыкі.

Вераніка НІКАЛАЕВА.

У БЕЛАРУСІ ЗАВЕРШАНЫ ПРЫЗЫЎ

У Рэспубліцы Беларусь завяршыўся восеньскі прызыў.

Як паведаміў начальнік арганізацыйна-мабілізацыйнага ўпраўлення — намеснік начальніка Галоўнага штаба Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь генерал-маёр Міхаіл Каурын, прызыў прайшоў арганізавана.

Ва Узброеныя Сілы прыйшло маладое папаўненне ў адпаведнасці з планам камплектавання, а ў пагранічныя, унутраныя і чыгуначныя войскі — згодна з пададзенымі заяўкамі.

У параўнанні з веснавым прызывам амаль у два разы зменшылася колькасць юнакоў, якія ўхіляюцца ад ваеннай службы.

Аднак выклікае заклапочанасць стан здароўя прызыўнікоў. Так, 16,5 працэнта юнакоў, прайшоўшых праз прызыўныя камісіі, прызнаны непрыгоднымі да ваеннай службы па стану здароўя.

Аляксандр МАКАРАЎ.

НОВАЯ СУСТРЭЧА З ЛАРЫСАЙ ГЕНІЮШ

Лірычная, пранікнёная і адначасова па-грамадзянску смелая, неўтаймаваная паэзія Ларысы Геніюш фактычна знаходзіцца па-за ўвагай шырокага масавага чытача. Першая на тое прычына — адсутнасць у кнігарнях, ды і мізэрная прысутнасць у бібліятэках яе, зоркі беларускай паэзіі, кніг.

Дзяржава апошні раз праявіла руплівасць у дачыненні да яе паэзіі ледзь не пяцігодку назад, выдаўшы аднатомнік выбраных вершаў Л. Геніюш «Белы сон». І вось — неспадзяваная навіна. Слонімская ўзбуйненая друкарня падаравала чытачу факсімільнае выданне зборніка вершаў Ларысы Геніюш «Ад родных ніў» (упершыню кніга пабачыла свет у Празе ў 1942 годзе). Тыраж сучаснага ўзнаўлення кнігі — 3000 экземпляраў. А парупіліся аб новай сустрэчы чытача з Ларысай Геніюш Сяргей Чыгрын і Міхась Скобла. Дапамагло ім у гэтым таварыства з абмежаванай адказнасцю «Альгерд».

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

У БЕЛАРУСІ ЁСЦЬ СВАЕ ЛІДЭРЫ ДУМАК. ДА ІХ МЕРКАВАННЯЎ ВАРТА ПРЫСЛУХОЎВАЦЦА

У 1995 годзе Незалежны інстытут сацыяльна-эканамічных і палітычных даследаванняў (НІСЭПД) праводзіў пакквартальнае апытанне 100 лідэраў думак Беларусі па найбольш важных падзеях і праблемах грамадскага жыцця, вынікі якіх публікаваліся ў газеце «Звязда» і іншых сродках масавай інфармацыі. У цэлым ацэнкі і прагнозы гэтых людзей былі несуцяшальнымі: на іх думку, рэформы ў краіне практычна не вядуцца, сацыяльна-эканамічны крызіс паглыбляецца, палітычная сістэма ўсё больш набывае абрысы дыктатуры. Аспрэчваць гэтыя высновы цяжка, асабліва на фоне відавочнага руху наперад па шляху рэформаў суседніх краін, павышэння дабрабыту іх народаў. Таму тыя, каму такія высновы не спадабаліся, палічылі за лепшае паставіць пад сумненне само права апытаных называцца лідэрамі думак. Так, адзін з цяперашніх тэлефаварытаў, прадстаўляючы высновы нашага апытання, скептычна заўважыў, «зрэшты, невядома, што гэта за лідэры і чыю думку яны выказваюць», а адна папулярная газета наогул назвала іх «саманазванай псеўдаэлітай», саркастычна прыбавіўшы, што, маўляў, проста «добрыя сацыёлагі выбралі добрых членаў рэдкалегій і палітвыканкомаў».

Хто ж на самай справе гэтыя людзі, каго прадстаўляюць, ці можна давяраць іх думцы? Думаю, адказы на гэтыя пытанні зацікавяць чытачоў, паколькі думка людзей, якія выказваюць інтарэсы вядучых структур грамадства, вельмі важная для развіцця самога грамадства. У дэмакратычных краінах да лідэраў думак не проста прыслухоўваюцца — нярэдка вынікі падобных апытанняў прыводзяць да істотнай карэкціроўкі дзеянняў уладаў.

Людзі, якія ўвайшлі ў лік лідэраў думак і згадзіліся ўдзельнічаць у нашых апытаннях, пароўну прадстаўляюць чатыры сацыяльныя групы. Гэта палітыкі, бізнесмены, журналісты і вучоныя, дзеячы культуры. У першую групу ўвайшлі прадстаўнікі Вярхоўнага Савета, Адміністрацыі Прэзідэнта, Кабінета Міністраў, мясцовых органаў улады, лідэры вядучых палітычных партый (ад камуністаў да лібералаў) і грамадскіх аб'яднанняў (ад Саюза прадпрымальнікаў да Саюза афіцэраў). Другую групу склалі дырэктары дзяржаўных прадпрыемстваў, кіраўнікі буйнейшых камерцыйных банкаў і кампаній. Трэцяя група складаецца з галоўных рэдактараў найбольш уплывовых сродкаў масавай інфармацыі і вядомых публіцыстаў. У чацвёртай групе аказаліся дырэктары акадэмічных інстытутаў і незалежных даследчых цэнтраў, кіраўнікі творчых саюзаў. Усе яны прыкладна пароўну прадстаўляюць дзяржаўныя і недзяржаўныя структуры і, як правіла, з'яўляюцца іх кіраўнікамі.

Абсалютная большасць апытаных лідэраў думак займаюць сваю пасаду менш як пяць гадоў, у тым ліку 30 працэнтаў — менш як тры гады, яшчэ столькі ж — менш за год, прычым гэта ў роўнай меры адносіцца да прадстаўнікоў як недзяржаўных, так і дзяржаўных структур (сярод апошніх нават больш тых, хто займае цяперашнюю пасаду менш за год). Звыш 75 працэнтаў рэспандэнтаў указалі, што іх сацыяльны статус за апошнія пяць гадоў павысіўся, г. зн. яны сталі першымі асобамі ў сваіх арганізацыях параўнальна нядаўна. Такі невялікі «лідэрскі стаж», несумненна, сведчыць аб працэсе змены эліт у беларускім грамадстве. Гадоў дзесяць назад немагчыма было ўявіць сабе, каб дзве трэці тагачасных лідэраў — партыйнай, гаспадарчай, ідэалагічнай і іншай «наменклатуры» — мянялі свае сацыяльныя пазіцыі так імкліва. У той жа час пашыраная думка аб поўнай дэпрафесіяналізацыі цяперашняй эліты — новая версія старога лозунга аб «кухарчыных дзецях, якіх прыцягваюць да кіравання», — як паказаў аналіз, не адпавядае рэчаіснасці: амаль 80 працэнтаў апытаных як у дзяржаўных, так і недзяржаўных структурах за апошнія пяць гадоў не мянялі сферы сваёй прафесіянальнай дзейнасці (бадай, толькі ў эканоміцы гэты працэс больш выражаны: звыш 44 працэнтаў бізнесменаў адзначылі змену прафесіянальнай сферы).

Асаблівую цікавасць мае аналіз «перамяшчэнняў» лідэраў думак у дзяржаўным і недзяржаўным сектарах. Так, амаль 42 працэнты апытаных на працягу апошніх пяці гадоў «перамяшчаліся» з адной дзяржаўнай структуры ў другую (у асноўным ішлі на павышэнне). Гэта звычайная практыка перамяшчэння кіруючых кадраў, паскораная, як ужо адзначалася, агульнымі пераменамі грамадскага жыцця. Аднак амаль столькі ж рэспандэнтаў перайшлі з дзяржаўнага ў недзяржаўны сектар (толькі адзін чалавек змяніў прыватны сектар на дзяржаўны), да таго ж 15 працэнтаў за той жа перыяд «перамясціліся» з адной недзяржаўнай структуры ў другую. Часцей за іншых лідэраў думак з дзяржаўнага ў недзяржаўны сектар пераходзяць дзеячы навукі і культуры — кожны другі з іх, радзей за іншых гэта робяць палітыкі — толькі кожны чацвёрты. У цэлым тэндэнцыя зусім відавочная: людзі, якія ўплываюць на грамадскую думку, паступова «перамяшчаюцца» з дзяржаўнага сектара ў недзяржаўны (прыватны бізнес, палітычныя партыі, грамадскія аб'яднанні і інш.). Прычым магчымасцей далейшага руху ўнутры недзяржаўных структур адкрываецца ўсё больш. Разам з тым практычна ўсе лідэры думак, якія прадстаўляюць цяпер недзяржаўныя структуры, не так даўно выйшлі са структур дзяржаўных (больш ім проста няма адкуль узяцца), што не можа не адбівацца на іх поглядах.

Аб тым, што нашы рэспандэнты — гэта менавіта лідэры думак, аб'ектыўныя суб'екты палітыкі, эканомікі, масавай камунікацыі, навукі і культуры Беларусі, а не проста высокапастаўленыя кіраўнікі ці высакалобыя інтэлектуалы, красамоўна сведчыць наступная табліца:

Грамадзянская актыўнасць лідэраў думак Беларусі, %

Як часта ў апошні час Вам прыходзілася	Лідэры думак у цэлым	Лідэры думак дзярж. структур	Лідэры думак недзярж. структур
Выступаць у СМІ			
Раз у месяц і часцей	53.5	48.7	57.4
Некалькі разоў на год	40.7	43.6	38.3
Практычна не	5.8	7.7	4.3
Выступаць непасрэдна перад публікай (на прэс-канферэнцыях, брыфінгах, мітынгах, сустрэчах з выбаршчыкамі і г. д.)			
Раз у месяц і часцей	48.8	56.4	42.6
Некалькі разоў на год	33.7	28.2	38.3
Практычна не	14.0	7.7	19.1
Ці прыходзілася Вам калі-небудзь:			
Выступаць ініцыятарам стварэння якіх-небудзь новых структур (фірмаў, грамадскіх аб'яднанняў і інш.)	80.2	71.2	87.2
Прымаць удзел у распрацоўцы ці экспертызе законаў і іншых нарматыўных актаў	66.3	64.1	68.1
Прымаць удзел у выбарчых кампаніях	70.9	71.8	70.2

Як відаць з табліцы, больш за палову нашых рэспандэнтаў перыядычна выступаюць у сродках масавай інфармацыі, амаль палова часта выступаюць непасрэдна перад публікай, пераважная большасць з іх маюць вопыт стварэння новых структур, удзельнічалі ў выбарчых кампаніях, распрацоўцы ці экспертызе заканадаўства. Зусім відавочна, што лідэры думак, асабліва тыя, якія прадстаўляюць недзяржаўныя структуры, праяўляюць значна больш высокую грамадзянскую актыўнасць, чым насельніцтва ў цэлым (так, у сродках масавай інфармацыі выступаюць звычайна 10—15 працэнтаў, а ўдзельнічаюць у выбарчых кампаніях 20—25 працэнтаў грамадзян). Верагодна гэтай акалічнасцю, а не толькі матэрыяльнымі зберажэннямі, тлумачыцца ўсё ўзрастаючы адток лідэраў думак з дзяржаўных ў недзяржаўныя структуры: у гэтых умовах яны валодаюць значна большай свабодай дзеянняў, у тым ліку і свабодай публічна выказваць сваю думку. Дарэчы сказаць, мы пераканаліся ў гэтым і ў працэсе апытання: на працягу года нам давялося змяніць каля 10 працэнтаў рэспандэнтаў, паколькі гэтыя людзі, якія прадстаўлялі раней дзяржаўныя структуры палітыкі і эканомікі, адмовіліся адказваць нават пры ўмове ананімнасці («А раптам нас «вылічаць наверсе»?»).

Амаль 45 працэнтаў апытаных адказалі станоўча на пытанне аб тым, ці маюць яны сваю долю ўласнасці ў якой-небудзь эканамічнай структуры (такі адказ далі звыш 55 працэнтаў лідэраў думак з недзяржаўных структур і 25 працэнтаў — з дзяржаўных). Верагодна, рэальная доля ўласнікаў сярод іх яшчэ большая, асабліва сярод апошніх. Але да таго часу, пакуль застаецца рэальнай пагроза новай «экспрапрыяцыі экспрапрыятараў» — прычым не столькі з боку артадаксальных камуністаў, колькі з боку самой дзяржавы — некаторыя лідэры думак лічаць за лепшае не афішыраваць сваю ўласнасць.

Нягледзячы на тое, што сам НІСЭПД актыўна і паслядоўна рухае наперад у Беларусі ліберальную ідэалогію, у групу лідэраў думак былі ўключаны ўплывовыя фігуры, якія прадстаўляюць практычна ўвесь ідэалагічны спектр сучаснага беларускага грамадства ва ўсіх чатырох указаных групах. Аднак нашы кантакты з імі на працягу года паказалі, што ўласна ідэалагічны фактар, які так выразна раздзяляў уладу і апазіцыю яшчэ некалькі гадоў таму, сёння ўжо не з'яўляецца вызначальным. Цяперашнюю эліту ўжо нельга прадставіць у выглядзе прывычнай сацыяльнай дыхатаміі «кіруючая наменклатура — нацыянальна-дэмакратычная апазіцыя». Яе структура, механізм фарміравання, развіцця і ўплыву на грамадства мяняюцца. Няўвага да гэтых складаных працэсаў і, тым больш, грэбаванне імі з боку як беларускіх уладаў, так і інтэлектуалаў, толькі тармозіць сацыяльна-эканамічны прагрэс, абцяжарвае ўваходжанне Беларусі ў цывілізаваны свет. Лічу, што няўдача нацыянальна-дэмакратычнай апазіцыі на прайшоўшых прэзідэнцкіх і парламенцкіх выбарах у значнай меры тлумачыцца неадэкватным уяўленнем яе лідэраў аб беларускім грамадстве, у тым ліку і аб тых сацыяльных групах, якія здольны вывесці краіну да прагрэсу. Тое ж самае датычыцца і кіраўнікоў дзяржавы і іх прадстаўнікоў, якія любяць апеляваць да «простых людзей» (нягледзячы на тое, што многія з гэтых людзей з-за аб'ектыўных прычын ужо не здольны не толькі адаптавацца да непазбежных перамен, але нават зразумець іх сэнс), а лідэраў думак называюць не інакш як «так званымі» ці «саманазванай псеўдаэлітай».

Зразумела, у газетным артыкуле немагчыма раскрыць усе аспекты складанага працэсу змены эліт, фарміравання лідэраў думак Беларусі — гэта даўгачасная і важная задача сацыяльных навук (якая павінна вырашацца не толькі з дапамогай апытанняў, але таксама аналізу розных дакументаў, біяграфій лідэраў, назіранняў за іх публічнымі выступленнямі і інш.). Думаю, аднак, што нават прыведзеных фактаў дастаткова, каб зразумець іх ролю ў развіцці нашага грамадства — грамадства, думку якога яны выказваюць і неад'емнай часткай якога яны з'яўляюцца. У гэтым годзе НІСЭПД мае намер ажыццявіць новы праект на гэту тэму.

Алег МАНАЕЎ,
прафесар, дырэктар НІСЭПД.

Генадзь ПАЛЬЧЫК:

«ЛІЦЭЙ ТРЫМАЕЦЦА НА ТРОХ КІТАХ — НАСТАЎНІКІ, ДЗЕЦІ, ВЫПУСКНІКІ»

Ліцэй пры БДУ — з тых навучальных устаноў, што маюць вядомасць далёка за межамі Мінска. Яно і зразумела. Сёння за ўзровень адукацыі перажываюць і бацькі, і дзеці таксама. У адрозненне ад часоў мінулых, калі большасці было ўсё адно: ці то выдатныя веды, ці то выдатныя адзнакі пры ніякіх ведах. Падманваць саміх сябе стала ўсё цяжэй. Запатрабаванні часу вымагаюць сапраўднасці. І ў першую чаргу — высокага прафесіяналізму ў любой сферы дзейнасці, а значыць адукаванасці, трывалых ведаў. Адна з прыступак на шляху да гэтага і ёсць ліцэй пры Белдзяржуніверсітэце. Чым адметным вызначаецца гэта навучальная ўстанова? Наколькі незвычайныя працуюць тут настаўнікі? Якія бачныя адрозненні вызначаюць ліцэістаў сярод астатніх вучняў горада? З гэтымі і шэрагам іншых пытанняў мы і звярнуліся да дырэктара ліцэя пры Беларускім дзяржаўным універсітэце, кандыдата фізіка-матэматычных навук, дацэнта Генадзя Уладзіміравіча ПАЛЬЧЫКА.

— Перш-наперш хацелася б даведацца, што ж прымушае вучняў агульнаадукацыйных школ гэтак актыўна абіваць вашы парогі, ездзіць часам з аднаго канца горада ў другі, каб толькі лічыцца ліцэістам?

Каб было лягчэй зразумець гэта, патлумачу, што ж ёсць ліцэй пры Белдзяржуніверсітэце. Гэта навучальная ўстанова новага тыпу з двухгадовым тэрмінам навучання (10—11 класы). У ліцэй прымаюцца вучні 9 класаў з усёй Беларусі. Сёлета, дарэчы, з 400 ліцэістаў 100 хлопчыкаў і дзяўчынак прыехалі з розных куткоў Беларусі, жывуць у інтэрнаце. Ліцэй наш — шматпрофільны. Зроблены падзел на наступныя накірункі: фізіка-матэматычны (фізіка, радыёфізіка, матэматыка, прыкладная матэматыка), хімічны, гуманітарны (філалогія, гісторыя, журналістыка), экалагічны. Выпускнікі ліцэя 1995 года, якія па заканчэнні мелі атэстат без троек, прыраўноўваліся да медалістаў агульнаадукацыйных школ і карысталіся адпаведнымі льготамі пры паступленні ў БДУ.

— І гэта пры тым, што навучанне ў вас усяго два гады, ды, відаць, і невялікая розніца з агульнаадукацыйнай школай...

— Вы памыляецеся. Хаця толькі і два гады, як быццам тыя ж 10 і 11 класы, такое ж бясплатнае навучанне, але ж і шмат адрозненняў. Каб прыйсці да нас, дзеці здаюць экзамены. У прыватнасці, на фізічны профіль — па фізіцы (вусна і пісьмова), матэматыцы (вусна). На матэматычны — матэматыка (вусна і пісьмова), фізіка (пісьмова)... Палёгка — прыём без экзаменаў — ёсць толькі для пераможцаў мінскай гарадской, абласных і рэспубліканскай алімпіяд па адпаведных прадметах, а таксама Сорасаўскай алімпіяды. На хімічны і экалагічны профілі без экзаменаў прымаюцца пераможцы рэспубліканскай і Сорасаўскай алімпіяд.

— Учарашнія дзевяцікласнікі адолелі чарговы бар'ер у сваім жыцці — паступілі ў ліцэй. А далей... Ёсць параметры, па якіх можна адрозніць ліцэіста ад яго ўчарашніх «аднакашнікаў?»

— У адзін дзень нават фізічную вагу нельга набраць, напрыклад, на 10—20 кг адрозную. Вось і ў нас таямніцы пераўтварэння раптоўна не адбываюцца. Але ж выключнасць, трэба заўважыць, закладваецца адразу. Экзамены — бы сіта. Праходзяць праз яго самыя лепшыя.

Важна і другое. Мы, вядома ж, радуемся, што сярод нашых ліцэістаў каля 30 пераможцаў алімпіяд. Дзеці дэманстравалі ўзровень сваіх ведаў у Галандыі, Польшчы, Венгрыі, праходзілі стажыроўку ў Англіі. Нам прыемна, што каля 100 працэнтаў выпускнікоў паступаюць у ВНУ. Але ж, паверце, не імкнёмся мы зрабіць звычайных хлопцаў і дзяўчат вундэркіндамі, супервыдатнікамі. Настаўнікі не чакаюць, што дзеці павінны сядзець цішком, паклаўшы рукі на карту. Галоўнае, каб вучыліся працаваць. Як прыклад — ліцэйскія навуковыя канферэнцыі. Вось перад вамі праграма сёлетняй, лютаўскай. Зазірніце ў яе. Назаву толькі некалькі тэм навуковых дакладаў, падрыхтаваных ліцэістамі. Па беларускай мове — «Гукавая арганізацыя мастацкага радка», «Устарэлая лексіка ў творах У. Караткевіча», «Прозвішча як сродак характарыстыкі героя ў мастацкай літаратуры». Па гісторыі — «Сталыпінская рэформа на Беларусі», «Трацкізм як дзяржаўная палітыка». А яшчэ ж фізіка, хімія, біялогія, замежныя мовы... Дзеці працуюць, яны хочуць ісці наперад і наперад. Адукацыя для іх ёсць сродак дасягнення пэўных мэтаў. Вядома ж, гэта не адбываецца само па сабе. Імкнёмся стварыць атмасферу ўзаемапавагі настаўніка і ліцэіста. І ўвогуле, я перакананы, што ліцэй наш трымаецца на трох кітах — настаўнікі, дзеці, якія вучацца сёння, і нашы выпускнікі.

— Генадзь Уладзіміравіч, а ці не патрабуе ўзнятая вамі адукацыйная, педагагічна-выхаваўчая планка адпаведнага забеспячэння? Вось напрыканцы леташняга года і ўказ Прэзідэнта прыняты аб сацыяльнай падтрымцы моладзі, якая вучыцца. Гэтым дакументам прадугледжаны персанальныя стыпендыі. Захоўваецца дзеючае заканадаўства па звычайнаму стыпендыяльнаму забеспячэнню.

— Гэта ж датычыцца студэнтаў ВНУ, навучэнцаў сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў. Тое ж самае і з бясплатным харчаваннем. У прыватнасці, для іншагародніх навучэнцаў ПТВ прадугледжана бясплатнае трохразовае харчаванне. А як жа быць з нашымі ліцэістамі, якія пражываюць у інтэрнаце? Словам, пытанні ёсць.

— І ўсё ж такі я спадзяюся, што пэўную разваротлівасць павінны праяўляць вы самі. Магчыма, у большай ступені, чым у звычайных школах. Усё ж такі патэнцыял ваш больш магутны. І вы самі пра гэта гаварылі...

— Так. Але ж наша разваротлівасць скіравана на вучня, на тое, каб максімальна яго загрузіць. У нас ёсць і платныя падрыхтоўчыя курсы. Дарэчы, кошт навучання даволі памяркоўны. А вось падаткі плацім, як і ўсе астатнія суб'екты, што займаюцца фінансава-гаспадарчай дзейнасцю. Мы ж, прабачце, не гарэлкай гандлюем, не бізнесам займаемся.

Сярод набалелых пытанняў — і клопаты з памяшканнем. Сённяшні наш будынак нараджэння 1937 года. Падлога на першым паверсе ніжэй узроўню глебы. Дошкі гніюць. Так і чакаем, што вось-вось санэпідэмстанцыя зачыніць памяшканне.

— Але ж вось нядаўна «Настаўніцкая газета» пісала, што ліцэй пры БДУ пераедзе на вуліцу Ульянаўскую (у былы Дом настаўніка). Цытую: «Калегія Міністэрства адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь прымае сапраўды кардынальнае рашэнне — перспектыўную перадачу ліцэю пры БДУ памяшкання па вул. Ульянаўскай, 8 (былы Дом настаўніка). У цяперашні час у гэтым будынку размяшчаецца ІПК і перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў адукацыі. У 1996 годзе ўводзіцца ў эксплуатацыю новы корпус інстытута па вул. Бяды. І ліцэй пры БДУ пераедзе на вул. Ульянаўскую, 8. Трэба адзначыць, што ў ліцэі з 400 навучэнцаў каля 100 прыехалі з розных куткоў нашай краіны, вытрымаўшы сур'ёзныя выпрабаванні на ўступных экзаменах». І далей: «Як бачна, канкрэтны крок па рэалізацыі Рэспубліканскай праграмы «Таленавітыя дзеці» зроблены. Засталося толькі пачакаць».

— Мы гатовы і пачакаць. Але ж ці не расцягнецца гэты працэс на доўгі час? Матэрыяльна-тэхнічная база, нізкі яе ўзровень стрымліваюць многія нашы праекты. Плён жа ад іх рэалізацыі мог бы быць яшчэ большым. Дзеці ў ліцэі вучацца і сапраўды таленавітыя.

Гутарыў Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

«БУДУ ДЗЕЙНІЧАЦЬ У НАПРАМКУ ІНТЭГРАЦЫІ З РАСІЯЙ»

Маючаму адбыцца першаму афіцыйнаму візіту кіраўніка беларускай дзяржавы ў Расію і праблемам узаемадзеяння ўлады і сродкаў масавай інфармацыі была прысвечана праведзеная 19 лютага сустрэча Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі з прадстаўнікамі расійскай прэсы. У ёй прынялі ўдзел кіраўнікі буйнейшых выданняў Расійскай Федэрацыі: «Правды», «Российских вестей», «Сельской жизні», «Рабочей трібуны», «Комсомольской правды», «Завтра», «Российской газеты».

Адкрываючы сустрэчу, Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што не толькі кіраўніцтва Беларусі, але і ўсе грамадзяне рэспублікі надаюць вялікае значэнне гэтаму візіту і станоўча ацэньваюць крокі Прэзідэнта ў бок інтэграцыі нашых краін. Палітыку беларускага кіраўніцтва ў адносінах да Расіі ён ахарактарызаваў як адкрытую, сумленную і некан'юнктурную. Беларусь у стане дастойна, на роўных весці ўзаемавыгадны эканамічны дыялог, аднаўляючы разарваныя і ўстанаўліваючы новыя сувязі, сказаў ён. Пры гэтым наконт палітычных спекуляцый аб далучэнні Беларусі да Расіі Аляксандр Лукашэнка заявіў: «Нас далучыць да чаго-небудзь проста немагчыма».

Адказваючы на пытанні наконт канкрэнага зместу маючых адбыцца перагавораў у Маскве, Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ён будзе дзейнічаць у напрамку ўсё больш цеснай інтэграцыі з Расіяй. На яго думку, двухбаковыя адносіны паміж нашымі дзяржавамі павінны выходзіць на новы, больш высокі ўзровень, можа, на першым этапе, на ўзровень Еўрасаюза. Увесь гэты рух будзе адлюстраваны ў спецыяльнай заяве. Не будзе нечаканасцю, лічыць ён, і падпісанне пагаднення аб урэгуляванні ўзаемных прэтэнзій. Пры гэтым падкрэсліў, што размова не ідзе аб дараванні якіх-небудзь даўгоў або аб «працягнутай» руцэ беларусаў за дапамогай, а іменна аб узаемных прэтэнзіях. У расіян яны звязаны з энерганосьбітамі, у беларусаў -- з утрыманнем расійскіх ваенных баз і ўронам ад іх дзейнасці, а таксама з транзітам па тэрыторыі рэспублікі. У час візіту, сказаў кіраўнік беларускай дзяржавы, прадугледжваецца абмеркаваць і праблемы ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай катастрофы.

Лідзія ПЕРАСЫПКІНА, БЕЛТА.

ПАРЛАМЕНТ СПРАБУЕ АДСТАЯЦЬ СВОЙ ГОНАР

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Большую частку вячэрняга пасяджэння 20 лютага Вярхоўны Савет Беларусі прысвяціў разгляду сітуацыі, якая склалася ў сувязі з прыняццем Прэзідэнтам Указа аб назначэнні Т. Віннікавай старшынёй Нацбанка і Мікалая Корбута яе першым намеснікам. Праект пастановы прадставіў дэпутат Віктар Ганчар, які заявіў, што ўказы Прэзідэнта не адпавядаюць Канстытуцыі, закону аб Нацыянальным банку і статуту Нацыянальнага банка і пасля прыняцця пастановы Вярхоўнага Савета не дзейнічаюць на тэрыторыі Беларусі. Пасля доўгага і супярэчлівага абмеркавання абодва пункты праекта былі прыняты. Першы пункт прадугледжваў вызваленне Станіслава Багданкевіча ад пасады старшыні праўлення Нацбанка ў сувязі з выхадам у адстаўку. Віктар Ганчар падкрэсліў, што вызваленне Багданкевіча Указам Прэзідэнта ў верасні мінулага года было незаконным. Вызваліўшы С. Багданкевіча, дэпутаты дружна паапладзіравалі яму, выказваючы ўдзячнасць за яго працу.

Большыя спрэчкі выклікаў другі пункт пастановы, у якім запісана, што да выбрання Вярхоўным Саветам па прадстаўленню Прэзідэнта новага старшыні Нацыянальнага банка ягоныя функцыі па-ранейшаму выконвае першы намеснік старшыні праўлення Нацыянальнага банка Мікалай Кузьміч. Спрэчкі дэпутатаў па гэтаму пытанню грунтаваліся на праблеме: якім чынам Кузьміч зможа выканаць гэту пастанову. Дэпутаты прызнавалі, што гэта сапраўды будзе складана, аднак палічылі неабходным аднавіць прынцып канстытуцыйнасці і законнасці. З другога боку, як зазначыў дэпутат С. Шушкевіч, гэта будзе выпрабаваннем для Тамары Віннікавай: калі яна не выканае гэту пастанову і пойдзе на парушэнне Канстытуцыі, то ў яе будуць мізэрныя шанцы на абранне яе на гэтую пасаду ў далейшым.

Такім чынам, праблема старшыні Нацбанка Рэспублікі Беларусь становіцца першай, якая можа перарасці ў рэальны канфлікт паміж заканадаўчай і выканаўчай уладамі. Тым больш, што дэпутат Сяргей Калякін прама заявіў, што гэтыя дзеянні Прэзідэнта падпадаюць пад артыкул 104 Канстытуцыі (аб вызваленні Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад пасады), а рэакцыя А. Лукашэнкі таксама не абяцае быць лёгкай.

Валер КАЛІНОЎСКІ, Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

ПЕЧАНЕЖ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Печанеж знішчыў Чарнобыль.

Адзін вялікі сказаў, што са стратай аднаго чалавека знікае сусвет. Што тады знікае са стратай населеных пунктаў?

Не стала малой радзімы і ў майго калегі Адама.

Мой дзед, георгіеўскі кавалер, не пражыў і тыдня з дня, калі памерла жонка. Ваеннай загартоўкі мужык спаліў сябе разам з хатай.

Гэта было ў Вётухне, вёсцы, якой зноў жа няма. На ёй Чарнобыль таксама паставіў крыж.

Да Адама ў Вялікі Восаў (або Малы?) паехалі мы на матацыкле. Была субота, мы толькі што вярнуліся з рыбалкі, у гараж прымчала Адамава жонка, спытала: «П'еш? А ў цябе маці памерла».

Транспартам, які аказаўся пад рукой, быў «МТ» з каляскай, балазе, запраўлены.

Адам пахаваў маці.

Яе муж, вясковы настаўнік, мужчына, які выглядаў гадоў на сорак, пасля гэтага працягнуў усяго нічога.

Не стала ж і Восава. Ад Чарнобыля гэтую краснапольскую вёсачку аддзяляла ўсяго сто кіламетраў.

У мяне заставалася яшчэ адна родная вёска — Лют-Буда, таго ж Краснапольскага раёна: я там знайшоў жонку, і мы там гулялі вяселле.

Не так даўно цешча папрасіла звазіць яе туды. У двор, яшчэ моцны, я не заходзіў, нейтральна курыў ля сваіх колаў. Яблыні стагналі ад грузу, лопух быў вышэйшы за майго «наждака». Цешчы не было доўга, не ведаю, што яна там рабіла, але з'явілася з прыпухлымі павекамі.

Бацька, хоць жыў у Эсхары — курортным гарадку Харкаўшчыны, — неўзабаве памёр. Ад рака. Але пры анатаміраванні выявілася, што ў майго старога сядзела ў лёгкіх куля з часоў Вялікай Айчыннай. Можа, яна доўга б яшчэ сядзела, але бацька даведаўся, што яго сын трапіў пад радыеактыўны пыл. І што ў яго, бацькі, не стала радзімы — вёскі Вётухна.

І ўсё.

Навошта я ўсё гэта пішу?

Зайшоў днямі ў Магілёўскі аблвыканком і наткнуўся на кабінет з шыльдай: «Цэнтр па выданню кніг «Памяці».

Памяць загінуўшых у барацьбе з фашыстамі ні ў якім разе не хачу пакрыўдзіць. Гэта добрая справа: няхай нашчадкі ведаюць прозвішчы кожнага з тых, хто загінуў за Радзіму.

Але пакуль штаты-апараты займаюцца вялікаайчыннай «Памяццю», у нас адбыліся іншыя падзеі. У нас загінулі... вёскі.

Канструктыву не прапаную. Няхай канструктывам стануць хоць гэтыя радкі ў газеце.

На магіле чалавека прынята ў нас ставіць крыж. Я наведаў многія вёскі на Магілёўшчыне, «памерлыя» ад радыяцыі, і нідзе не бачыў хоць нейкага знака памяці.

Людзі, што з намі?

У Печанеж я паеду яшчэ. Ведаю, будуць там цішыня і маленькая хірасіма. Як і бацькоў, радзім не выбіраюць...

Васіль ЛЕЎЧАНКА.

Беларусь рызыкуе застацца «мядзведжым кутком»

Па меркаванню прэзідэнта СП «Лада ОМС» Аляксея Ваганава, у выніку неажыццяўлення буйнейшага інвестыцыйнага праекта,— будаўніцтва завода па выпуску «Форда» Беларусь застанецца «мядзведжым кутком» яшчэ два-тры гады.

Сп. Ваганаў лічыць, што нашай краіне патрэбны літаральна 3—5 інвестыцыйных праектаў, каб эканоміка краіны ажыла. Сёння ідзе размова не пра асобны праект, выгадны адной ці дзвюм фірмам, а пра давер да кіраўніцтва нашай краіны. Па меркаванню А. Ваганава, за «Фордам» прыйдуць іншыя. Прыклад таму — Польшча, у аўтамабілебудаўнічую галіну якой за тры апошнія гады ўкладзена каля 4 млрд. долараў такімі кампаніямі як «Фіят», «Пежо», «Джэм». Сп. Ваганаў не выключае, што ўзнікшае непаразуменне («няма канфлікту «Форд» — МТЗ, яны не канкурэнты») некаму выгадна. Але замест таго, каб сутыкаць групавыя інтарэсы, трэба даць жыццё і таму, і другому. Нам патрэбен і аўтамабіль «Форд», і трактар «Беларусь». Чуткі аб тым, што «Форд» хоча пазней выпускаць трактары ў Беларусі, не маюць пад сабой глебы: апошняя такая машына сышла з канвеера трыццаць гадоў назад.

Права будаўніцтва завода па вытворчасці «Форда» Беларусь выйграла ў тэндэры, у якім удзельнічалі яшчэ чатыры расійскія прадпрыемствы. Чаму перавага была аддадзена Беларусі? «Выбіраюць там, дзе лепш», — адказаў прэзідэнт «Лада ОМС».

Са з'яўленнем завода Беларусь увойдзе ў міжнародную кааперацыю па вытворчасці аўтамабіляў. Пастаўкі камплектуючых будуць ажыццяўляцца не толькі для беларускіх «фордаў», але і польскіх, нямецкіх, англійскіх, бельгійскіх, а таксама кітайскіх, новазеландскіх, індыйскіх — усюды, дзе працуе «Форд». Акрамя таго, усе перавозкі па краінах СНД, Еўропы будуць ажыццяўляць толькі беларускія перавозчыкі — гэта зафіксавана ў пагадненні паміж карпарацыяй «Форд мотарс» і кіраўніцтвам РБ.

У межах праекта плануецца толькі на першым этапе прыцягнуць у Беларусь 160—300 млн. долараў. Ужо інвесціравана звыш 500 тысяч долараў ЗША (праектная і тэхналагічная дакументацыя) у эканоміку краіны. У 1997 г. будзе выпушчана 5—15 тысяч легкавых аўтамабіляў, а да 2000 г. вытворчасць павінна скласці 100 тыс. адзінак у год. 80 працэнтаў прадукцыі будзе рэалізоўвацца на рынках СНД, 20 — у Беларусі. Акрамя легкавых «Фордаў», кошт якіх складзе дзесьці 10—13 тысяч долараў ЗША, будуць выпускацца аўтобусы дзевяці- і дванаццацімесныя, а таксама шасі для грузавікоў. Адначасова будзе развівацца вытворчасць па выпуску грузавікоў, медыцынскіх аўтобусаў, пажарных, паліцэйскіх машын. Перагаворы аб размяшчэнні гэтай вытворчасці ўжо вядуцца з «БелаўтаМАЗам», «БелОМА» і шэрагам іншых беларускіх прадпрыемстваў. У краіне з'явіцца каля дваццаці сервісных цэнтраў. Ідуць падрыхтоўчыя работы да заключэння дагавораў паміж «Белшынай» і фірмамі «Кантыненталь» і «Гуд Еар» па супрацоўніцтву і мадэрнізацыі вытворчасці. Прапрацоўваецца праект выпуску аўтафарбаў сумесна з нямецкай кампаніяй «Басф». Усё гэта дае дзесяткі тысяч працоўных месцаў.

Сп. Ваганаў лічыць, што выйсце з сітуацыі можна знайсці. Да таго ж, як вядома, у мінулым годзе дырэкцыя МТЗ спрабавала прадаць недабудаваны корпус у Апчаку, вакол якога разгарэліся страсці. Эканамічныя рашэнні наўрад ці прымаюцца на мітынгах.

Жанна КАТЛЯРОВА.

РЭПАРЦЁР АТРЫМАЎ ЗАДАННЕ...

АПРАНУЦЦА ...НА «ДЫНАМА»

Не падлягае сумненню, што большасці з нас «высокі стыль» з яго індывідуальнымі рэчамі пакуль не па кішэні. Куды ідзе ў такім разе сярэднестатыстычны жыхар беларускай сталіцы і правінцыі таксама, трапіўшы ў Мінск? Так, на «Дынама» — гэты «цэнтр моды» горада.

Што тычыцца непасрэдна вопраткі, тут ужо ўсё залежыць ад уласнага густу і колькасці «зайцаў» або «баксаў» у кішэні. Так, джынсы (амаль заўсёды турэцкія) абыдуцца вам ў 25—28 долараў ЗША. Зрэшты, для жадаючых мець больш «цывільныя» рэчы таксама ёсць выбар, але ўжо па цане 50—70 долараў. Кашуля з таго ж матэрыялу будзе каштаваць вам прыкладна 25 долараў, куртка (Польшча або зноў жа Турцыя) — 18—30 долараў. Мужчынскія цёплыя чаравікі на «Дынама» вам прапануюць за 28—30 усё тых жа грашовых адзінак зялёнага колеру. Дарэчы, калі іх пачак ледзь не выпірае ў вас з кішэні, вы можаце дазволіць сабе набыць скураную цёплую куртку за 250—300 долараў, або зрабіць падарунак сваёй каханай, набыўшы жаночы кажух («прапітку») прыкладна за тую ж суму, ці, скажам, шапку з норкі (падманку) за 80—90 долараў. Дзелавы касцюм для сябе абыдзецца ў 150—300, кашуля белая — у 10—12 долараў, гальштук — у 5—15 долараў. Да надыходзячага жаночага свята можаце набыць падарунак у выглядзе модных зараз сумак-кейсаў вытворчасці Італіі за 50—60 долараў, а ўнутр пакласці больш інтымную рэч — калготкі за 3—10 долараў. Калі вы ўжо жанаты і маеце дзіця, парадуйце яго дзіцячымі ласінамі прыкладна за тры долары ў пераліку на беларускія рублі, або шкарпэткамі па долару за пару. Калі ў вас хапіла грошай і вы набылі ўсё, што хацелі, — віншуем.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Георгій КУЗНЯЦОЎ:

«СЁННЯ ДАЦЬ ЛЮДЗЯМ ЗЯМЛЮ НЕ ПРАБЛЕМА, ПРАБЛЕМА Ў ТЫМ, ЯК ГЭТУЮ ЗЯМЛЮ АСВОІЦЬ...»

Зямельная рэформа ў Беларусі пачалася амаль пяць гадоў назад. За гэты час сотні тысяч грамадзян рэспублікі атрымалі зямельныя ўчасткі, больш як 300 тысяч іх сталі ўласнікамі зямлі. Пачынаючы з 1991 года плошча зямель, выдзеленых грамадзянам для вядзення асабістай падсобнай гаспадаркі, будаўніцтва і абслугоўвання жылога дома, павялічылася з 604,4 тыс. га да 1045,9 тыс. га па стану на 1 студзеня 1996 года. Прычым у 1995 годзе на гэтыя мэты выдзелена 26,7 тыс. га.

Павялічваюцца плошчы зямельных участкаў, выдзеленых гараджанам для калектыўнага садаводства і дачнага будаўніцтва, якія на пачатак года складалі 64,3 тыс. га, што на 40,1 тыс. га больш, чым у 1991 годзе. Больш як 34 тыс. га зямлі адведзена пад агароды. Прыкладна па 2-3 соткі атрымалі людзі, якія па тых ці іншых прычынах не могуць увайсці ў таварыства садаводаў. А як будзе выдзяляцца зямля жадаючым яе атрымаць у гэтым годзе? З гэтага пытання і пачалася гутарка карэспандэнта «Звязды» са старшынёй Камітэта па зямельных рэсурсах Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Беларусі Георгіем Кузняцовым.

— Зямельныя ўчасткі будуць выдзяляцца гэтак жа, як і ў мінулым годзе. Жадаючым іх атрымаць неабходна звярнуцца з заявай у выканком па месцы жыхарства. Аднак, хацелася б заўважыць, што зараз вялікага наплыву жадаючых атрымаць зямлю не чакаецца, бо ў мінулым годзе нам удалося задаволіць усе патрэбы. Па калектыўнаму садаводству і дачнаму будаўніцтву ва ўсіх гарадах рэспублікі, акрамя Мінска, праблема вырашана. Сельскія выканкомы ў маі мінулага года прынялі рашэнні аб перадачы зямель калгасаў і саўгасаў гарвыканкомам для стварэння таварыстваў садаводаў і распрацоўкі праектаў арганізацыі тэрыторый. Усюды ўсё зрабілі хутка, за выключэннем Мінска, дзе пытанні вырашаюцца да гэтага часу.

Быццам бы і таварыствы створаны, і зямля ёсць, трэба распрацоўваць праект, а ніхто не хоча гэтым заняцца. Вось прыходзяць садаводы ва ўпраўленне архітэктуры, а адтуль іх накіроўваюць у пэўную арганізацыю, каб узяць архітэктурна-планіровачнае заданне па распрацоўцы праекта. А там за гэта з таварыства патрабуюць 5 млн. рублёў. Потым неабходна распрацаваць праект арганізацыі тэрыторыі таварыства. За гэта архітэктурныя арганізацыі патрабуюць, напрыклад, з таварыства колькасцю 100—140 чалавек амаль 40 млн. рублёў. І я не здзіўляюся, чаму людзі абураюцца, бо гэта сапраўднае рабаванне. Але ж і гэта не апошнія затраты таварыства, бо трэба будзе заплаціць і за вынясенне гэтага праекта «ў натуру», і за праекты вода- і энергазабеспячэння, дарог. А колькі каштуе рэальная пракладка ўсіх гэтых камунікацый? Таму сёння даць людзям зямлю не праблема, праблема ў тым, як гэтую зямлю асвоіць.

Ці возьмем, напрыклад, індывідуальнае жыллёвае будаўніцтва. Занялі зямлю вакол гарадоў пустымі каробкамі, а жыллёвую праблему так і не вырашылі. На тым жа Захадзе ўчасткі пад індывідуальнае жыллё прадаюцца толькі з падведзенымі камунікацыямі. Адказаць на пытанне, калі ў нас будуць падведзены камунікацыі да ўжо гатовых дамоў, ніхто не ў стане.

— Калі існуе столькі праблем з арганізацыяй таварыстваў садаводаў, то ці не лепш было б выдзеліць людзям больш зямлі пад агароды?

— У мінулым годзе людзі атрымалі пад агароды па 2-3 соткі зямлі на два-тры гады. Аднак і тут Мінгарвыканком не- дапрацаваў. Размеркаваў зямлю так, што палова яе не апрацоўвалася. Гэта значыць спісы грамадзян, якія калісьці пісалі заявы на выдзяленне зямлі, не ўдакладняліся. Людзі ўжо дзесьці атрымалі ўчасткі, таму гэтыя 2-3 соткі ім былі непатрэбныя.

— Асноўнай мэтай зямельнай рэформы было змяншэнне дэфіцыту прадуктаў харчавання ў рэспубліцы. Ці можна сёння падвесці хоць нейкія вынікі ў гэтым напрамку?

— У адрозненне ад калгасаў і саўгасаў, дзе аб'ёмы вытворчасці пастаянна зніжаюцца, у прыватным сектары з кожным годам выпрабляецца ўсё больш сельскагаспадарчай прадукцыі. Напрыклад, пасля выдзялення сельскім жыхарам для вядзення асабістых падсобных гаспадарак да аднаго гектара зямлі вытворчасць збожжа ўзрасла з 130,1 тыс. тон у 1991 годзе да 302,4 тыс. тон у 1995 годзе, бульбы — з 35812,1 да 8211,2 тыс. тон, агародніны — з 501 да 790,5 тыс. тон.

Дзякуючы павелічэнню статка буйной рагатай жывёлы з 800 да 815,4 тыс. галоў у прыватным сектары ў 1995 годзе атрымалі 2011,9 тыс. тон малака (у 1941 годзе было 1790,1). Акрамя таго, у 1995 годзе грамадзянамі выраблена 231,8 тыс. тон мяса ялавічыны і свініны, што на 13,8 тыс. тон больш, чым у 1991 годзе.

Як бачна, калі па-гаспадарску апрацоўваць зямлю, дык і вынікі не прымусяць сябе доўга чакаць. Зараз мы прапаноўваем выдзяляць сельскім жыхарам, якія маюць жаданне, ужо да трох гектараў зямлі для вядзення асабістай падсобнай гаспадаркі. Дзяржаве гэта выгадна, бо акрамя таго, што вырабляецца больш сельскагаспадарчай прадукцыі, ёй не трэба даціраваць яе вытворчасць, а потым перапрацоўваць, захоўваць і перавозіць. Ды і цэны ў прыватніка ніжэйшыя, чым у гандлі. Неабходна, каб нашу прапанову падтрымаў Вярхоўны Савет Беларусі.

— Такім чынам нас накормяць калі не саўгасы з калгасамі дык прыватнікі. Дарэчы, а ці стала больш у рэспубліцы фермерскіх гаспадарак?

— У мінулым годзе аформлены матэрыялы па прадастаўленню зямельных участкаў 434 грамадзянам для вядзення фермерскай гаспадаркі, а ўсяго з пачатку зямельнай рэформы створана 3031 фермерская гаспадарка. Між тым 488 гаспадарак ужо спынілі сваю дзейнасць.

— А чаму так багата фермерскіх гаспадарак развалілася?

— Таму што было выдзелена шмат зямлі людзям даволі далёкім ад сельскагаспадарчай вытворчасці. Раённыя камісіі па зямельнай рэформе, якія давалі прапановы выканкомам па выдзяленню зямлі, часцей за ўсё не цікавіліся ў кандыдата ў фермеры, што ён будзе сеяць, чым сеяць і араць, дзе будзе браць сродкі аховы раслін, угнаенні і г. д. І многія фермеры бралі зямлю толькі для таго, каб атрымаць ільготны крэдыт у банку. Потым «круцілі» гэтыя грошы, займаючыся гандлёвымі аперацыямі, а да зямлі рукі так і не даходзілі. Многіх такіх «фермераў» зараз і з міліцыяй не знойдзеш, бо зніклі яны з грашамі ў невядомым напрамку.

Калі ж гаварыць увогуле аб фермерах, то той, хто накіраваў крэдыт на закупку тэхнікі, будаўніцтва фермаў і г. д., зараз працуе. Безумоўна, ім вельмі цяжка. Аднак лягчэй, чым калгасам і саўгасам, бо на іх не вісіць сацыяльная сфера. Нягледзячы на гэта, можна сцвярджаць, што ў бліжэйшыя гады не фермеры будуць карміць нас, а калгасы і саўгасы. З іншага боку, і іх неабходна нейкім чынам рэфарміраваць. Як мне гаварыў адзін з нашых фермераў, што пакуль калгасы будуць існаваць у цяперашнім стане, карысці ад іх вялікай не будзе. Між тым фермеру будзе жыць лягчэй, бо яму за бутэльку прывязуць з калгаса і салярку, і ўгнаенні і г. д. Нам трэба так рэарганізаваць калгасы, каб іх работнікі, наадварот, былі зацікаўлены прынесці штосьці ў калгас.

Зараз мы шмат гаворым аб тым, што трэба даць людзям зямлю, але пры гэтым ніхто не жадае чамусьці думаць аб арганізацыі дзяржаўнага кантролю за выкарыстаннем зямель.

— Вы маеце на ўвазе самавольны захоп зямель?

— І самавольны захоп зямель, і парушэнні зямельнага заканадаўства мясцовымі органамі пры выдзяленні зямлі юрыдычным асобам. Прывяду толькі некалькі прыкладаў.

Так, без адводу зямель у вызначаным парадку, без распрацоўкі праекта і яго экспертызы, па пісьмоваму дазволу старшыні Брэсцкага райвыканкома К. Н. Бабка акцыянерным таварыствам закрытага тыпу «Лукойл-Брэст» вядзецца будаўніцтва двух аўтазаправачных станцый і комплексу сервісных паслуг на сельскагаспадарчых землях саўгаса «Брэсцкі» (плошча 5,5 га). Брэсцкі аблвыканком не даў прынцыповай ацэнкі фактам самавольнага захопу зямель і перавышэння паўнамоцтваў райвыканкомам, а толькі звярнуў увагу генеральнага дырэктара акцыянернага таварыства В. Г. Кандарэвіча на парушэнне Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб зямлі. Толькі пасля ўмяшання службы землеўпарадкавання былі аформлены матэрыялы па адводу зямельнага ўчастка.

Маюць месца выпадкі прамога падлогу дакументаў у матэрыялах па адводу зямель. Напрыклад, у Мінскім раёне пры адводзе зямельнага ўчастка плошчай 8,79 га інавацыйна-камерцыйнай фірме «Інтэкс» Мінскім райвыканкомам незаконна была праведзена перакласіфікацыя ворыва ў іншыя ўгоддзі. У выніку такога дзеяння фірма была вызвалена ад кампенсацыі страт сельскагаспадарчай вытворчасці, звязаных з перадачай ворыва, у суме 1,6 млрд. рублёў. Трэба адзначыць, што толькі пасля ўмяшання Камітэта па зямельных рэсурсах, Мінскі райвыканком вызваліў «па ўласнаму жаданню» загадчыка аддзела па зямельных рэсурсах і землеўпарадкаванню Н. Г. Баценку.

Што датычыцца Мінска, то тут амаль чатыры гады была служба землеўпарадкавання, якая пачала наводзіць парадак. Аднак Мінгарвыканком перадаў яе ў падпарадкаванне гарадскога камітэта па архітэктуры. І вось на сённяшні дзень многія рашэнні, якія прымаюцца Мінгарвыканкомам пасля іх падрыхтоўкі гарадскімі архітэктурамі, неабходна адмяняць, бо яны прыняты з парушэннямі зямельнага заканадаўства. Існуе парадак канфіскацыі і прадастаўлення зямель. Неабходна распрацаваць праект, які павінен прайсці экалагічную і будаўнічую экспертызы, а толькі потым трэба звяртацца, каб адвялі зямельны ўчастак. Хоць рашэнне аб адводзе і прынята, аднак юрыдычная або фізічная асоба можа пачынаць асвойваць участак толькі пасля вызначэння межаў участка ў натуры і выдачы дзяржакта на права карыстання, валодання, або ўласнасці.

А Мінгарвыканком прымае адразу рашэнне — дазволіць праектаванне і будаўніцтва на такімсьці ўчастку. Толькі Фрунзенскі райвыканком такім чынам прадаставіў зямельныя ўчасткі малому прадпрыемству «Логіка», акцыянернаму прадпрыемству «Масюкоўшчына», закрытаму акцыянернаму таварыству «Корпак», канцэртна-гастрольнай фірме «Васанд», ТАА «Форум», брокерскаму дому «Атлант» і г. д. Хаця райвыканкомы гарадоў па заканадаўству ўвогуле не маюць права выдзяляць каму-небудзь зямлю.

— Няўжо акрамя звальнення з працы па ўласнаму жаданню да парушальнікаў заканадаўства ніякіх мераў уздзеяння не прымяняецца?

— У мінулым годзе ў выніку праверак выяўлена 1278 парушэнняў зямельнага заканадаўства, з якіх 2 перададзены ў следчыя органы, і толькі на 649 чалавек накладзены штраф на агульную суму 59840 тыс. рублёў. Сярэдні памер штрафу склаў 92 тыс. рублёў.

Відавочна, што неабходна ўзмацніць меры адміністрацыйнай і крымінальнай адказнасці за парушэнне зямельнага заканадаўства. Раней прынятыя артыкулы ўлічвалі толькі дзяржаўную форму ўласнасці на зямлю, зараз жа становішча змянілася. Акрамя таго, сёння калектыўны орган выканаўчай улады не можа быць прыцягнуты да адказнасці за незаконна прынятае рашэнне. Зараз сумы штрафаў да парушальнікаў зямельнага заканадаўства такія нязначныя, што парушальнікі з задавальненнем іх аплачваюць, успрымаючы гэта як рэгулярную плату за карыстанне самавольна захопленай зямлёй.

Практыка паказвае, што дзейнасць службаў землеўпарадкавання, якія знаходзяцца ў саставе мясцовых органаў выканаўчай улады, малаэфектыўная. А Камітэт па зямельных рэсурсах, ажыццяўляючы кантрольныя функцыі, па свайму статусу ў структуры органаў дзяржаўнага кіравання і ў межах прадастаўленых паўнамоцтваў не мае дзейсных рычагоў рэгулявання гэтых негатыўных працэсаў. Неаднаразовыя звароты нашага Камітэта да абл- і райвыканкомаў застаюцца без увагі.

Па нашай ініцыятыве падрыхтаваны праект указа Прэзідэнта, у якім будуць прадугледжаны праверкі захавання зямельнага заканадаўства, меры прыцягнення вінаватых у парушэннях да адказнасці. Акрамя таго, адным з пунктаў праекта прадугледжана стварэнне адзінай дзяржаўнай зямельнай службы з падпарадкаваннем мясцовых падраздзяленняў цэнтральнаму органу кіравання. Калі б дагэтуль на месцах службы землеўпарадкавання падпарадкоўваліся нам, а не выканкомам, то тых парушэнняў, аб якіх ішла гаворка вышэй, можна было б пазбегнуць.

Гутарыў Аляксандр ШЧАДРАНОК.

У СВЕЦЕ

ПЕЛЕНГ-НАВІНЫ

У НАВАГРОЗНЕНСКІМ РЫХТАВАЛІСЯ ЎДАРНЫЯ БРЫГАДЫ ДЛЯ ПАХОДАЎ НА РАСІЮ

Дудаеўскія баевікі рыхтавалі ў пасёлку Навагрозненскі, на ўсходзе Чачні, дзве ўдарна-штурмавыя групы для правядзення тэрактаў у Расіі, паведаміў Інтэрфаксу высокапастаўлены прадстаўнік федэральнага камандавання ў Чачні. Па яго інфармацыі, адну з тэрарыстычных груп для паходу на Астрахань павінен быў узначаліць Шаміль Басаеў. Паводле даных прадстаўніка камандавання, з навакольных раёнаў у Навагрозненскі пачалі сцякацца баевікі, колькасць якіх у пасёлку дасягнула тысячы чалавек. Учора ў Навагрозненскім працягваліся баі. Па сведчаннях бежанцаў з пасёлка, там засталося шмат мірных жыхароў. Па стану на 12 гадзін 20 лютага страты баевікоў склалі каля 170, федэральных сіл — 30 чалавек.

ТЭРАКТ У ЦЭНТРЫ ЛОНДАНА

Адзін чалавек загінуў і дзевяць атрымалі раненні ў выніку выбуху двухпавярховага аўтобуса ў цэнтры Лондана. Тры з дзевяці параненых знаходзяцца ў крытычным стане. Адказнасць за тэрарыстычны акт узяла на сябе ірландская рэспубліканская армія. Брытанскі міністр па справах Паўночнай Ірландыі заклікаў пратэстантаў не паддавацца на правакацыі і не рабіць захадаў у адказ.

ПРАПАНОВА АБХАЗІІ ГРУЗІЯЙ НЕ ПРЫНЯТА

Прэзідэнт Грузіі Шэварднадзе сказаў, што новыя прапановы лідэра Абхазіі ў справе ўрэгулявання грузіна-абхазскага канфлікту непрымальныя, але ў іх усё ж ёсць зрухі да лепшага. Тыдзень таму абхазскі бок прапанаваў, каб Абхазія і Грузія ўтварылі федэратыўную дзяржаву з агульнымі межамі, аднак у той жа час кожная з іх павінна мець сваю канстытуцыю. Грузія і Абхазія павінны таксама падпісаць дамову, якая будзе рэгуляваць іх узаемаадносіны.

ПАРАЖЭННЕ РЭФЕРЭНДУМУ ВАЛЕНСА ПРЫНЯЎ НА СВОЙ РАХУНАК

Польскае прафсаюзнае аб'яднанне «Салідарнасць» прызнала, што рэферэндум па пытанню прыватызацыі не будзе мець законнай сілы з-за нізкай актыўнасці выбаршчыкаў. Былы прэзідэнт Польшчы Лех Валенса сказаў, што паражэнне рэферэндуму — гэта яго асабістае паражэнне. У рэферэндуме ўзялі ўдзел 30 працэнтаў выбаршчыкаў, у той час як для прызнання рэферэндуму сапраўдным у ім павінны былі ўдзельнічаць 50 працэнтаў выбаршчыкаў з правам голасу.

«ПАРТРЭТЫ» ЗЛАЧЫНЦАЎ РАЗВЕШАНЫ НА ЎСІХ КПП

Кіраўніцтва НАТО надрукавала плакат тыражом 10 тысяч экзэмпляраў з партрэтамі і адметнымі рысамі асоб, якіх шукае міжнародны трыбунал Арганізацыі Аб'яднаных Нацый у справе ваенных злачынстваў на тэрыторыі былой Югаславіі. Як паведаміў у Сараеве прадстаўнік сіл НАТО, плакаты з фотаздымкамі, адбіткамі пальцаў і апісаннем выгляду больш як 50 асоб, якія знаходзяцца ў вышуку, будуць накіраваны на ўсе КПП і іншыя падахоўныя ...... аб'екты. Паводле ўмоў Дэйтанскіх пагадненняў сілы НАТО па падтрыманню міру ў Босніі не маюць права займацца пошукам злачынцаў, але могуць іх затрымаць.

ФАБРЫКУ КУПІЛІ ЗА АДНУ КРОНУ

За адну славацкую крону, якая складае дзесьці 30-ю частку долара, куплена буйнейшая ў краіне абутковая фабрыка, што знаходзіцца ў горадзе Партызанску. Уладальнікамі фабрыкі сталі чацвёра яе галоўных кіраўнікоў. За сімвалічную крону яны купілі ў Фонду нацыянальнай маёмасці прадпрыемства, якое ацэньваюць у 1,8 мільярда крон, але разам з даўгамі, што складаюць 2,7 мільярда крон. Гэтыя грошы браліся з дзяржказны на падтрымку стратнага прадпрыемства.

Радыё «Свабода», «Голас Амерыкі», «Радыё Расіі» і радыё «101,2» слухаў Сяргей ПРОТАС.

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

Паведамленне з Саудаўскай Аравіі, дзе фінская медсястра якая працуе, па кантракту ў мясцовым медыцынскім цэнтры, была фізічна пакарана, прывяло фінскую грамадскасць у шок.

Гэта далёка не першы выпадак, калі лупцоўцы падвяргаюцца грамадзяне Суомі. Але калі раней ахвярамі, як тут лічаць, яўнага самавольства былі мужчыны, то зараз 25 удараў палкай атрымала жанчына, якую, да таго ж, адразу выгналі з краіны. Прычым толькі за тое, што яе бачылі ў адной машыне з урачом-мужчынам.

«Хельсінгін Санамат»

Куды могуць завесці сексуальныя мары? 53-гадовага англічаніна Бернарда Куіна, такія мары прывялі ў суд. Яго затрымалі, калі ў яго дзеяннях убачылі намер наблізіцца да дачкі каралевы прынцэсы Ганны і, магчыма, паразмаўляць з ёй.

Выкліканы ў суд, ён прызнаўся, што хацэў задаць прынцэсе «асабістае пытанне». Працягваючы гаварыць, ён расказаў, што нярэдка «фантазіраваў аб сексуальнай сувязі з прынцэсай».

Суд у горадзе Ліверпуль палічыў, што сексуальныя мары — справа непадсудная, і адпусціў Куіна.

ІТАР—ТАСС

Нягледзячы на тое, што рынак эратычных паслуг у Чэхіі насычаны, для бізнесменаў знаходзяцца нішы ў гэтай узаконенай дзяржавай сферы камерцыйнай дзейнасці. Так, у Гандлёвым судзе Прагі атрымала ліцэнзію на прадпрымальніцтва фірма «Габрыэла». Яна прапануе клієнтам водаправодчыкаў, якія маюць вышэйшыя разрады па гэтай спецыяльнасці, і хатніх гаспадынь, якія гатовы выканаць любую працу па гаспадарцы... у касцюмах Адама і Евы.

«Труд».

З ДАСЬЕ ПРАКУРАТУРЫ

ШКОДНАЕ ПАЧЫНАННЕ

Пракуратурай рэспублікі прааналізавана становішча выканання заканадаўства аб адходах вытворчасці і спажывання. Гэта пытанне ў лістападзе 1994 года разглядалася на калегіі пракуратуры рэспублікі, якая адзначыла масавыя парушэнні заканадаўства па абясшкоджванню, утылізацыі і захоўванню таксічных адходаў. Што ж змянілася за гэты час?

Летась Мінпрыроды і іншымі зацікаўленымі ведамствамі і прадпрыемствамі было прынята шэраг мераў, накіраваных на паляпшэнне становішча з размяшчэннем адходаў, аховай навакольнага асяроддзя. У прыватнасці, Міністэрствам прыродных рэсурсаў праведзена інвентарызацыя месцаў утылізацыі прамысловых і бытавых адходаў па ўсіх 240 аб'ектах, размешчаных у рэспубліцы, пашырана і дэталізавана Праграма экалагічнага выкарыстання адходаў. Як паказваюць вынікі інвентарызацыі, у Беларусі толькі 27 працэнтаў аб'ектаў па размяшчэнню адходаў можна аднесці да катэгорыі эколагабяспечных, а астатнія патрабуюць старраннага і комплекснага даследавання для вызначэння ступені іх уздзеяння на навакольнае асяроддзе. Напрыклад, у Гродзенскай вобласці з 40 палігонаў цвёрдых бытавых адходаў, якія эксплуатуюцца на яе тэрыторыі, ніводны не адпавядае нарматыўным патрабаванням.

У 60-я гады у в.Азёры Гродзенскага раёна была арганізавана звалка. Згодна з пастановай урада ад 5.03.90 г. № 48 тэрыторыя са звалкай увайшла ў састаў дзяржаўнага ландшафтнага заказніка «Азёры», аднак звалка да гэтага часу, у парушэнне арт.10 Закона «Аб адходах вытворчасці і спажывання», не толькі не ліквідавана, а прадаўжаецца яе эксплуатацыя калгасам «Азёры», зверагаспадаркай, АТ «Асацыяцыя», дрэваперапрацоўчым цэхам Гродзенскага раёна.

З-за нявырашанасці праблем з будаўніцтвам палігонаў для таксічных адходаў многімі прадпрыемствамі сістэматычна парушаецца «Палажэнне аб парадку ўліку, збору, захоўвання і арганізацыі захавання таксічных адходаў».

Замест арганізацыі часовых пляцовак для захоўвання такіх адходаў прадпрыемствы вывозяць іх на палігоны цвёрдых бытавых адходаў, заручыўшыся дазволам камітэтаў па экалогіі.

Так, завод «Транзістар» НВА «Інтэграл» вывез на палігон цвёрдых бытавых адходаў каля 10 кубаметраў рыззя, якое забруджана мыш'яком і берыліем і гадамі захоўвалася на тэрыторыі ў спецыяльных ёмістасцях. Што за элементы мыш'як і берылій, усе, думаю, ведаюць. Вось толькі, незразумела, чаму Мінская ГарСЭС усё ж дала дазвол на вываз. Падобныя факты мелі месца і на Мінскім трактарным заводзе.

Абласныя камітэты па экалогіі і работнікі інспекцый аслабілі кантроль за выкананнем заканадаўства аб адходах. Ды і які можа быць кантроль, калі Іванаўскаая, Івацэвіцкая, Пінская райінспекцыі па экалогіі у 1994-95 гг. не склалі ніводнага пратакола за парушэнні вышэйназванага заканадаўства.

Вынікі праверкі паказалі і недасканаласць дзеючага заканадаўства. Ні Крымінальным, ні Адміністрацыйным кодэксамі не прадугледжана адказнасць за парушэнне парадку абыходжання з адходамі.

В.а.Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь Васілём Капітанам у парадку заканадаўчай ініцыятывы ў Вярхоўны Савет будуць накіраваны прапановы аб унясенні ў Крымінальны і Адміністрацыйны кодэксы артыкулаў аб адказнасці за падобныя парушэнні.

Аляксей ТАРАНАЎ, старшы памочнік Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь.

СЁННЯ

СОНЦА

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск –	7.17	17.30	10.13
Віцебск –	7.10	17.17	10.07
Магілёў –	7.06	17.19	10.13
Гомель –	7.01	17.19	10.18
Гродна –	7.32	17.46	10.14
Брэст –	7.29	17.49	10.20

МЕСЯЦ

Маладзік 19 лютага

ІМЯНІНЫ

Пр. Фёдара Страцілата, Захарыі, Савы II

К. Пятра, Даміяна, Элеаноры

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца воблачнае надвор'е, часам ападкі, месцамі туман, слабы галалёд. Тэмпература паветра ў Гродне, Магілёве, Віцебску, Мінску — каля нуля, Брэсце, Гомелі — 0—2 градусы цяпла.

У наступныя двое сутак: 22-га часам ападкі, уначы месцамі моцныя, у асобных раёнах туман. Тэмпература паветра па працягу сутак — ад мінус 3 — да плюс 2. 23-га месцамі пройдзе кароткачасовы снег, тэмпература ўначы — 3—8, удзень — 1—6 градусаў марозу.

МЕДЫЦЫНСКІ ПРАГНОЗ НАДВОР'Я НА 21 ЛЮТАГА

Надвор'е будзе вызначацца перыферыяй цыклону, што прывядзе да далейшага паніжэння атмасфернага ціску. Утрыманне кіслароду ў паветры чакаецца ніжэй за сярэдні шматгадовыя даныя. У такіх умовах захоўваецца верагоднасць пагаршэння самаадчування ў метэазалежных хворых з захворваннямі дыхальнай і сардэчна-сасудзістай сістэм.

У мэтах прафілактыкі рэкамендуецца захоўваць ашчадлівы рэжым, часцей праветрываць памяшканні, рэгулярна прымаць лекавыя прэпараты, прызначаныя ўрачом, і полівітаміны, якія ўтрымліваюць у сваім саставе вітамін «Е». Асобам, схільным да паніжэння АЦ, паказаны прыём танізуючых сродкаў.

Антаніна КАРОЗА, навуковы супрацоўнік БелНДІ кардыялогіі.

Супрацоўнікі Вярхоўнага Суда Рэспублікі Беларусь выказваюць глыбокае спачуванне прэс-сакратару суда Славаміру Валерыянавічу Антановічу з прычыны напаткаўшага яго вялікага гора — смерці БАЦЬКІ.

ЗВЯЗДА
Купон для бясплатнай аб'явы
выражце, запоўніце разборліва і вышліце на адрас рэдакцыі

Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10 А.
Тэлефон для даведак 68-28-71.

Сядзіба

Выпуск № 326 Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ

ПА ПАДПІСЦЫ — НАЙБОЛЬШ ТАННА

«Ураджайныя градкі» ў другім квартале

26 лютага будзе надрукавана чарговая брашура з серыі «Ураджайных градак». Яна прысвечана паслёнавым культурам — бульбе, памідорам, перцам, баклажанам, фізалісу. Дадзены рэкамендацыі-парады па складанню месячнага календара работ на прысядзібным участку. Кніжка-газета рассылаецца падпісчыкам, паступае ў кіёскі «Белсаюздруку», магазіны «Насенне», мінскія спецыялізаваныя магазіны «Сельгаскніга» (праспект Скарыны), «Аграхімік» (Чырванаармейская, 8), «Глобус» (будынак Галоўпаштамта).

Першы выпуск 1996 года «Сеем!» знайсці ўжо даволі складана. Трэба пытаць у тых жа кіёсках і магазінах «Насенне», «Сельгаскніга» і «Аграхімік». Усходы, на вялікі жаль, колькасць абмежаваная.

Таму раім нашым чытачам завітаць у бліжэйшыя паштовыя аддзяленні і аформіць падпіску на другі квартал. Кошт адной брашуры — 3 тысячы, на квартал — 9 тысяч рублёў. Гэта найбольш танна. **Усюды, дзе вам, паважаныя чытачы, будуць прапаноўваць аплаціць так званую дастаўку, экспедыраванне ці што іншае, не верце. З вас хочуць узяць лішнія грошы. У кошт штомесячнай падпіскі ўваходзіць і дастаўка любому адрасату. Хто апошні па-«рэкет» (было пісьмо з Баранавіч), пакажыце гэту заметку і запатрабуйце грошы назад.**

Так жа чыным зрабіце, калі выданне не дайшло да вас. Арганізацыі сувязі нясуць поўную адказнасць за своечасовую дастаўку выданняў па падпісцы. Зразумела, у вас павінна быць квітанцыя.

Вось якія тэмы будуць асветлены ў брашурах другога квартала.

«Для вас» № 19 — красавік. Усё пра прышчэпкі. Як самому зрабіць гэту справу. Абрэзка дрэў, падкормка саду, які пладаносіць, і маладога. Як зробіць высокі ўраджай парэчак, агрэсту і маліны, зялёнае чаранкаванне і інш.

«Для вас» № 20 — май. Абарона ўсіх раслін саду і агарода ад шкоднікаў і хвароб. Народныя і ятульнадзення хімічныя метады. Прафілактыка. Практыка лепшых майстроў гэтай справы.

«Для вас» № 21 — чэрвень. Прыдумкі кемлівых майстроў. Расказы-парады: як самім зрабіць, скажам, апырскавальнік, зручны «камбайн» для сушкі ягад і пладоў [illegible]

Падпісны індэкс газеты-брашуры для дачнікаў і сялян «Для вас» ранейшы — 63236.

І НА НЯЎДОБІЦЫ РАСЦЕ БУЛЬБА

[illegible] Участак новы, непадалёк ад Раматамкі. Калі праўленне садаводчага таварыства праверыла ў хімлабараторыі зямлю, усіх ахапіў сум. Глебы кіслыя, гумусу — кот наплакаў, менш як паўтара працэнта. Шмат дзе такія палеткі лічацца «пустымі» іх, маўляў, нельга эксплуатаваць. Вось бы яшчэ адзін працэнт, як раяць галандцы! Але што ёсць, тое ёсць. Давялося працаваць і на такой беднай зямлі. Вядома, найперш правапнавалі яшчэ з восені.

Падвярнуўся прадавец гною. Купілі цэлы прычэп — 3 тоны. Растрэслі на пяці сотках. Дадалі яшчэ два пачкі па 3 кг сульфату амонію і 3 кг комплекснага ўгнаення. Усё зааралі. У некалькіх месцах праверылі, ці на патрэбнай глыбіні ляжаць угнаенні. Аказалася, на 11—16 см. Гэта якраз няблага для пясчанікаў. Менавіта там асноўная маса каранёў. На пятачку ў 0,5 соткі садзілі бульбу, на градах, якія падрыхтавалі, — розную агародніну.

Ручным акучнікам рабілі неглыбокія барозны. У іх садзілі бульбу з расточкамі. Сарты такія: «адрэта», «ласунак» і «сантэ». Рады чаргавалі. Бульбіна ад бульбіны — 35—40 см, рад ад рада — 70 см. Разлажылі ўсе бульбіны ў радзе (абавязкова расткамі ўверх ці крыху ўбок), пасыпалі попелам — шклянку на два пагонныя метры, і закрылі зямлёю. У выніку атрымліваўся невысокі радок. Усе пасадкі закончылі перад майскімі святамі.

Участак аказаўся «лёгкім» — у ім больш пяску. І ўжо праз тры тыдні з'явіліся першыя ўсходы. Сіноптыкі паведамілі пра магчымыя замаразкі, і мы акучылі бульбу. Перад пачаткам чэрвеня наша поле было з зялёнымі лісцікамі. Вось тут рады падрыхлілі матычкай, а ля радоў прайшліся ручным культыватарам. Божа, як усё пайшло ў рост! Літаральна праз тыдзень дзялянку было не пазнаць.

Перад першым асноўным акучваннем ля радкоў рассыпалі па шклянцы (на два пагонныя метры) [illegible] Але пасля іх наляцела столькі, што ўсіх злавіць не ўдавалася. Поле апрацавалі прэпаратам «каратэ». На вядро «капалі» яго 15—17 кропель. Усяго правялі дзве апрацоўкі. Апошняя — у першай палове жніўня. У гэты ж перыяд пачалі выбарачную копку. Вядома, такія радкі (там расла «адрэта») не апрацоўвалі.

Першыя пробныя кусты вельмі абнадзеілі. Бульба была жоўценькая, чыстая, гладзенькая. Пад кустом — да 12 асобін. Пасля дабраліся да галандкі — «сантэ». А лепш за ўсіх парадаваў «ласунак». Бульбіны былі бы камяні. Некаторыя карчы давалі па 8—12 бульбін. Ды якіх — вялікіх, даволі гладкіх, сопкіх. Прыкладна гэтак жа ўрадзіла і «сантэ». Толькі самі клубні былі плоскімі, нейкімі нібы шліфаванымі. Усяго накапалі «другога хлеба» столькі, што хапіла сабе і яшчэ для сям'і сына.

Па тым жа раскладзе будзем вырошчваць бульбу і ў гэтым годзе. Мяркуем выйсці на тону, як рэкамендуе раздзел «Сядзіба».

ЯК ПРЫНЯЦЬ ПРЫПЛОД У РАГУЛІ?

Самае важнае — стэрыльнае памяшканне для цельных кароў і захаванне гігіены кожнай асобіны — чыстка, абмыванне забруджаных участкаў скуры, асабліва вымя, мацыён (выгул). Калі гэтага не рабіць, дык багата будзе непажаданых з'яў. Кароў-пяршачак прывучаюць не супраціўляцца дакрананню да вымя. Дойных запускаюць з такім разлікам, каб яны адпачывалі не менш як два месяцы. Асаблівую ўвагу трэба звяртаць на лячэнне розных захворванняў малочнай залозы. Мікраарганізмы, якія ў вялікай колькасці ёсць нават пры нязначных пашкоджаннях вымя і якія не шкодзяць дарослай жывёліне, могуць аказацца вельмі небяспечнымі для цяляці.

Працягласць выношвання плода — 240—311 дзён (у сярэднім 285 дзён).

Адразу зазначым, што сам працэс цялення можа праходзіць без умяшання чалавека. І гэта лепш. Роля чалавека павінна заключацца ў назіранні і садзейнічанні, а не ў актыўным умяшанні.

Практыка паказвае, што чым абольш мы мітусімся, тым больш узнікае розных ускладненняў. Гаспадар ці гаспадыня павінны стэрыльна вымыць рукі цёплай вадой з мылам і абмыць дэзінфіцыруючым растворам.

Пры з'яўленні галоўкі цяляці неабходна сачыць за станам прамежнасці. Калі расцяжэнне крытычнае, прытрымаць рукой, каб прадухіліць разрыў. Калі пасля выхаду галоўкі і ножак плод затрымліваецца, трэба пацягваць яго за ножкі, захапіўшы іх рукамі ці петлямі з вяроўкі. Такая дапамога асабліва важная ў тым выпадку, калі плод выходзіць заднімі ножкамі. Пасля выхаду таза можа зашчаміцца пупавіна — цяля загіне.

Прыплод выцягваюць з намаганнем і толькі тады, калі сама жывёліна дэманструе патугі. Адпачывае яна, адпачываеце і вы. Часцей за ўсё плод выходзіць з родавых шляхоў пярэднімі ножкамі. Гэта норма. На саміх жа канечнасцях ляжыць галоўка. Але нярэдкія выпадкі, калі цяля выходзіць заднімі ножкамі (з родавых шляхоў выступаюць задняя канечнасці).

Стадыя вывядзення плода цягнецца ад 20 хвілін да 3-4 гадзін і больш. Часцей за ўсё затрымка бывае, калі з родавых шляхоў выступілі канечнасці і пярэдняя частка чэрапа. У гэтым выпадку нявопытныя людзі пачынаюць цягнуць з усяе сілы. Гэта няправільна. Дастаткова лёгка пацягнуць угору і... назад, каб роды хутка скончыліся. Пры двойнях другі плод выходзіць праз некалькі хвілін ці нават гадзін пасля першага.

Пры розных паталогіях для аказання дапамогі неабходна спецыяльная падрыхтоўка, таму яе павінны аказваць ветэрынарныя спецыялісты.

Нованароджанага ў першую чаргу трэба змясціць на чыстую прапрасаваную прасціну, вызваліць яго дыхальныя шляхі ад слізі і каляплоднай вадкасці, перавязаць пупавіну, абсушыць яго зверху прапрасаванай прасцінай ці ручнікамі, а потым выпаіць яму малодзіва. Слабаму цяляці з прыметамі асфіксіі (удушша), карысна надаць становішча з прыўзнятым тазам.

Пупавіну (калі яна не абарвалася) трэба перавязаць тоўстай шаўковай ніткай на адлегласці 8—10 см ад жывата і абрэзаць на адлегласці 1—1,5 см ніжэй. Нітку перад гэтым намачыць у растворы ёду.

Калі пупавіна абарвалася не далей 10—15 см ад жывата і не краваточыць, дык яе можна не перавязваць, а змясціць на некалькі секунд у шклянку з ёднай настойкай.

Калі пакінуць нованароджанага з вільготнай скурай нават пры плюс 10—15 градусах, можа здарыцца бяда, бо вадкасць і тэмпература стануць смяротнымі. Таму, калі няма прапрасаванай прасціны ці ручніка, можна выкарыстаць пук саломы і сена. Абціранне трэба праводзіць энергічна. Пажадана падкладваць (і гэта лепш) цяля да каровы, якая, аблізваючы яго, адначасова і высушвае і масіруе. Такое мерапрыемства паскарае аддзяленне паследу, павышае тонус маткі ў каровы, узмацняе сакроторную дзейнасць малочнай залозы. Але калі нованароджаны пакрыты масамі гнойнага характару, ці жоўтым з камякамі налётам, падпускаць яго пад карову нельга. Трэба папрацаваць самім.

Пры адсутнасці ў каровы малодзіва нованароджанаму выпойваюць штучнае малодзіва (на 1 літр сырадою +30—40 15 г рыбінага тлушчу, 10 г кухоннай солі, 2-3 свежыя курыныя яйкі). Жарабятам разводзяць каровіна малако гатаванай вадой удвая, дадаюць 2 сталовыя лыжкі цукру на 1 літр.

Звычайна нованароджаныя цяляты робяць спробы падняцца і цягнуцца да вымя, але перш чым іх дапусціць, трэба абцерці саскі цёплым 3-працэнтным растворам борнай кіслаты (купляецца ў аптэцы) ці абмыць гатаванай вадой.

Аляксандр РУСАК, ветурач.

ПРАПАНУЮ ЧАРАНКІ ВІНАГРАДУ

сартоў «краса Поўначы», «мурамец», «Ізабэла». Кошт чаранкоў — 5000 рублёў за 1 штуку.

Паштовыя расходы — 10 працэнтаў ад сумы заказу. Пачаткоўцам па іх просьбе дам рэкамендацыі па вырошчванню саджанцаў з чаранкоў.

Аплата папярэдняя. Гэта прадухіляе вяртанне пасылак назад і псаванне пасадачнага матэрыялу.

231232, Астравецкі раён Гродзенскай вобласці п/а Падольцы Юковічу Іосіфу Вітольдавічу.

ЦІ СКАЖАМ МЫ СВАЁ НАРЭШЦЕ?

«...Пытанне пра характарыстыку беларусаў павінна хутка быць растлумачана працамі мясцовых пісьменнікаў. Паглядзім, што яшчэ скажуць самі беларусы».

М. Дабралюбаў

Дыялог з пісьменнікам Генрыхам Далідовічам, вядома ж, не выпадковы. Яго творы ў значнай ступені вызначаюць характар увагі да самога аўтара. Мне цікава гутарыць з Генрыхам ДАЛІДОВІЧАМ. Ён акрэслена вымярае наша жыццё. У яго — пісьменніка, уважлівага да душы чалавечай у самых драбніцах, — ёсць дакладнае меркаванне па ўсіх праблемах. І гісторыя для яго, я ў гэтым перакананы, ёсць падстава для асэнсавання дня сённяшняга.

— З чаго і як узнікае ваша ўвага да гісторыі?

— Гісторыяй я зацікавіўся як след на пачатку 70-х гадоў, калі сябар даў прачытаць дзве працы: «У святле неабвержных фактаў» Л.С.Абецэдарскага і «У святле гістарычных фактаў». Апошняя, выдадзеная за мяжой, як тады казалі, нацыяналістамі, проста задзяўбла фактамі тагачаснага афіцыйнага гісторыка, абвергла ўсе яго погляды на Вялікае княства Літоўскае.

Пасля гэтага ажывілася новая звіліна ў шэрым рэчыве: дык у нас да 1917 года не было суцэльнай цемры, яшчэ ў XIII—XVI стагоддзях, аказваецца, была цікавая гісторыя, былі славутыя палкаводцы, дзеячы літаратуры і мастацтва, а мы, ва ўсякім разе, такія, як я, з вышэйшай адукацыяй, толькі чулі пра сёе-тое, але ж у зусім іншым асвятленні! Услед пытанне: а чаму запусценне на беларускіх землях у XVII—XVIII стагоддзях, калі яны былі ў саставе Рэчы Паспалітай? У першай палове XIX ст., калі ўжо цалкам «уз'ядналіся» з Расійскай імперыяй? І яшчэ адна звіліна абудзілася: несуцяшальны духоўны вынік XVII — першай паловы XIX стагоддзя — не толькі след панесеных страт і ахвяр у ранейшых войнах, але і вынік страты ўсякай самастойнасці і зацягнутай на стагоддзі дэнацыяналізацыі? І трэцяя звіліна дала знак: дык якая была, ёсць наша, беларуская, ідэя? Нашы продкі страцілі дзяржаўнасць, але выжылі і час ад часу ахвяроўвалі на спробу напамінку пра сябе сваіх лепшых сыноў. Багушэвіч, Каліноўскі ў другой палове XIX ст., а пасля Купала на пачатку гэтага вылучылі задачу — людзьмі звацца, заняць пачэсны пасад паміж народамі! Людзі БНР, БССР пачалі пасвойму ўвасабляць гэта. Дык, задумаўся я, БССР — пік беларускасці? З яе астравочкам, куды падкідаюць костачку, але пільна там за ўсім сочаць і дазіруюць! Год за годам знаёміўся з іншай, раней недаступнай літаратурай, і паступова прачыналіся новыя звіліны: так, гэта, можа, і наш пік, але вышыня ягоная мізэрная, абразлівая...

— Дык вы ўжо тады замыслілі свае гістарычныя творы?

— У 1974—1980 гадах выпусціў чатыры кнігі апавяданняў і аповесцей пра сучаснасць і пачаў падступацца да трылогіі пра заблытаныя перыпетыі ўтварэння беларускай дзяржаўнасці ў 1917—1919 гадах. Тады гэтая тэма была «белай плямаю». Тады навукоўцы і пісьменнікі любога рангу маглі пісаць пра гэта толькі бела-чорнымі фарбамі. Дык і я не рызыкнуў брацца адразу за 1917-ы. Ціха закінуў вуду па прыкладу Мележа далей, за крамолу. Пачаў з «чыстага» рамана, з «Гаспадара-каменя», пра 1914 год, каб агледзецца і падрыхтаваць новы кідок туды, дзе плавае вялікая рыба. У працягу, у «Пабуджаных» і ў «Сваім доме», шырока ўжыў дакументальны матэрыял. У 1917—1919 гадах была процьма яўных і тайных пастаноў з цэнтра, безліч мінскіх і віленскіх з'ездаў, прамоў і палемік, рэзалюцый, правакацый, насілля, то неабходна было дзеля Яе Вялікасці Праўды ўсё гэта і засведчыць, і даследаваць, і па-мастацку «пераварыць»! Не раз хацелася ўсё кінуць-рынуць, бо апаноўвала думка: глытаеш архіўны пыл, дзяўбеш, цягаеш, месіш гліну, а ці патрэбен ужо каму вынік тваіх высілкаў?

— Безумоўна, калі б вы працавалі над сваёй трылогіяй сёння, то многае магло б напісацца інача. І ўсё ж, мне здаецца, і тады, у часы ўсёмагутнага замоўчвання, вы аказаліся на вышыні. Наўрад ці варта папракаць, што вы напісалі няпраўду...

— Што ж, рады, што не сарамаціце. Я намагаўся ў трылогіі ва ўсім — у апісанні прыроды, сцэнах народнага жыцця, думках і ўчынках усіх герояў — ужыць усе фарбы.

Разумею і свой недахоп. Скажам, пішучы пра стваральнікаў БНР, я тады мусіў некаторых называць не сапраўднымі імёнамі, а псеўданімамі, наўмысна заблытваючы біяграфіі некаторых. Іначай нельга было сказаць хоць крыху станоўчага пра тых жа Ластоўскага, Луцкевічаў, Езавітава, якія выключна шмат зрабілі для афармлення беларускай ідэі. Але яшчэ і тады не ўхваляў Мясьнікова з аднадумцамі, якія намагаліся адразу ж вырваць парасткі нашай дзяржаўнасці, паклёпнічалі на беларускіх дзеячаў, ужывалі супраць іх сілу. Ды... І цяпер мы ўшаноўваем не лепшых сыноў нашага народа, а і яго непрыяцеляў!

— Як цяжка было тады, на пачатку вашага мастацкага доследу, знайсці матэрыялы па БНР, па гісторыі ўтварэння БССР?

— Матэрыялы па БНР і ўтварэнню БССР ахоўваліся звышпільна. Але я здолеў трапіць у асобныя сховішчы; яшчэ да перабудовы, скажам, прачытаў пратаколы двух беларускіх з'ездаў у 1917 годзе, утварэння БНР, многія ўспаміны ўдзельнікаў тых падзей, некаторыя пратаколы допытаў ацалелых за межамі СССР бэнээраўцаў. Сёетое мне паказала праз давераных людзей Зоська Верас, якая тады жыла ў Вільні, сёетое для мяне прывезлі з-за мяжы (у кнізе, выдадзенай «нацыяналістамі», абарвалі вокладкі, а замест іх прыклеілі іншыя, з надпісам «История КПСС»)... Не называю ўсіх дабрадзеяў пайменна, але ўсім ім шчыра дзякую. Як і М.Сташкевічу, тагачаснаму супрацоўніку інстытута гісторыі партыі, які закрытай рэцэнзіяй падтрымаў «Гаспадар-камень» у Галоўліце, кансультаваў, рэцэнзаваў астатнія раманы трылогіі і да ўсяго сам напісаў па мерках таго часу лепшыя кнігі пра БНР і БССР, хоць і нямала насмеціў рознымі «ізмамі». Мабыць яму, гісторыку, нельга было інакш.

Асабіста я лічу і цяпер: вялікі дзякуй і тым, хто стварыў БНР, і тым, хто дабіўся БССР. Я і цяпер яшчэ пад уражаннем, колькі прыйшлося выцерпець таму ж Зм. Жылуновічу (Цішку Гартнаму) з аднадумцамі, на што пайсці, каб літаральна вырваць у Леніна, Свярдлова, Сталіна і іншых тую ж БССР, якую, як і БНР, бачылі на ражне Мяснікоў, Кнорын і Ландар, якія сілай узурпіравалі права прадстаўляць наш народ як люд Заходняй вобласці. БССР таксама была дзяржавай на паперы, але ўсё ж у гэтай абрэвіятуры былі літары «БР» —Беларуская Рэспубліка! Ды і пазней побач з велізарнымі стратамі, ахвярамі ў гады сталінізму ды вайны былі і немалыя поспехі ва ўсім. Веру: прыйдзе час, і ў сталіцы Беларусі будзе прыстойны помнік Зм. Жылуновічу, каб тут узвышаўся ён, а не Мяснікоў з хаўруснікамі.

— Можна гаварыць сёння пра тое, што, пішучы сваю трылогію, вы імкнуліся правесці пэўныя паралелі з днём сённяшнім?

— Час сам праводзіць паралелі. Як вісеў лёс Беларусі на валаску, так і вісіць. Адны аддаюць ёй усе сілы, усю душу, іншыя ж, у тым ліку і некаторыя свае, гатовы прадаць яе за капейку альбо ўтапіць у лыжцы вады. Дазвольце зазначыць: лепшыя старонкі трылогіі «Гаспадар-камень» пра гэта ж...

— Ці будзе працяг трылогіі?

— Не. Працягу не будзе. У заключным рамане ёсць эпілог, дзе я кароценька расказаў пра далейшы лёс маіх герояў.

— Ці лічыце вы, што героі вашай трылогіі — сімпатычныя вам і чытачу — не памыляліся? Магчыма, яны маглі зрабіць болей?..

— Жыццё без памылак не бывае. Памыляліся і мае героі (іхнія прататыпы таксама). Ды трэба болей гаварыць пра іхнюю бяду. На жаль, наш люд як след не дапамог лепшым з іх, не здолеў асадзіць іхніх і сваіх непрыяцеляў, больш — мы ўсе нават міжволі пакланяемся якраз апошнім. Вунь колькі іхнімі імёнамі, ідэямі, сімваламі названа вуліц, гаспадарак і заводаў! Ці такі ўжо неміласэрны лёс лепшых: як Бог свайго сына, так і люд іх, сваіх дзяцей, аддае іменна іх на згубу?! Каб па тым-сім з іх пусціць слязіну пасля іхняй пагібелі?!

— Леташнія кастрычніцкі і лістападаўскі нумары «Полымя» засведчылі, што вы вяртаецеся да гістарычнай тэмы...

— Паглыбленне ў гісторыю — даўняя задума. Раман «Кліч роднага звона», апублікаваны летась у №№ 10—11 часопіса «Полымя», працяг разведкі. У гэтым творы я паспрабаваў сродкамі прозы разабрацца, па якіх матывах запрасілі княжыць у Навагародак суседа, Міндоўга. Што далей? Цяжка цяпер пісаць раманы, гэта ж катаржная праца па некалькі гадоў запар, а ў выніку — дробязны заробак (хтосьці больш атрымлівае за месяц), няўвага альбо замоўчванне, а то і нечыя ўхмылкі ды прыдзіркі... Але, як кажа галоўны герой «Кліча роднага звона», ваявода Усяслаў: «Валі дрэва па сіле», «Арол мух не ловіць». Значыць, трэба працаваць!

— Чытаючы «Кліч роднага звона», я здзівіўся, што вы гэтак свабодна, лёгка ўжываеце гістарызмы. Якія вашы пазіцыі ў гэтым сэнсе? Як лічыце, ці спрацоўвае старая лексіка, ці стварае адчуванне прысутнасці ў мінуўшчыне?

— Нямала думаў: загушчаць твор, як вы кажаце, гістарызмамі ці не? У нашай сітуацыі, калі мову (не толькі беларускую) на высокім узроўні ведаюць нямногія, я палічыў неабходным пісаць на той мове, на якой і створана першая кніга рамана.

— Дарэчы, а што самі чытаеце з гістарычнай тэмы?

— Лепшыя гістарычныя творы ўсіх літаратур свету былі, ёсць і будуць любімым жанрам для мяне як чытача.

— А ці не здаецца вам, што ў гібелі роднай мовы, у нізкай гістарычнай свядомасці народа вінаваты і мы самі, беларусы?

— Раней празвоньвалі вушы — інтэрнацыяналізм, цяпер — еднасць! Паняцці цудоўныя, але як і для чаго яны ўжываюцца? Найчасцей для ўсыплення прасцякоў і для таго, каб ім усесціся на карак!

Так, часта апелююць: ды вы ж, беларусы, самі адмовіліся ад свайго! Ага, самі! За 300 гадоў ва ўмовах «братніх» абдымкаў паланізатараў і русіфікатараў, ад чаго, ад надта ж моцных абдымкаў, у бедных беларусаў ледзь не выскачыў дух (афіцыйная забарона Рэччу Паспалітай беларускай мовы ў 1696 годзе, а пасля царскай Расіяй аж да 1905 года — хіба не яркі прыклад гэтага?).

У свой час у артыкулах, надрукаваных у «Народнай газеце» і ў «Звяздзе», я нямала цытаваў са зборніка дакументаў «Белоруссия в эпоху феодализма» (Мн., «Навука і тэхніка», 1979, т.IV). Зазірнём, скажам, у дакумент № 28: «1831 г. ноября 28. — Доклад Комитета по делам западных губерний Николаю I о записке могилевского губернатора с изложением мероприятий по русификации Белоруссии», зазірнем, калі не лянівыя і не абыякавыя! Вы на свае вочы ўбачыце, што ў тайных кабінетах было распісана па дэтальцы «о способах сближения Белорусского края с Россией» — гэта значыць пра тое, чым, як і дзе «необходимо или, по крайней мере, возможно» выціснуць беларускае з Беларусі. Былі складзены сакрэтныя спісы, каго з цэнтральных губерній, каго з мясцовых вылучаць на якія пасады (і павыскаквала ж тады з усіх балот і балотцаў прайдзісветаў і хапуг! Цяжка ўспомніць, хто з іх на цудоўнай рускай мове пакінуў бы нам хоць адзін добры верш, добрую аповесць, яны пакінулі нам у спадчыну чыноўніцкія штампы і «трасянку»). Кожнаму з «місіянераў» (папам, службоўцам розных рангаў) давалі свае спецыфічныя заданні. Але пры гэтым перасцерагалі, што «предложения сии должны оставаться в негласности», «дабы не открыть цели правительства». Люд наш паступова «адраклі» ад гістарычнай памяці, ад гонару, ды так, што многія з яго і сваім нашчадкам, нам перадалі непавагу, сорам за ўсё сваё і ўніжанасць перад чыноўнікам-хамулам, які «вышэй» нас ужо толькі таму, што ён гаворыць не так, як мы, а «па-начальніцку».

У сувязі з гэтым глыбока засмуціў з самага пачатку наш новы спікер (доктар навук, праўдзейны член многіх замежных акадэмій!), заявіўшы: паколькі большасць дэпутатаў ігнаравала і ігнаруе беларускую мову, дык ён будзе весці сесіі на «языке», а на «мове» падасць голас тады, калі гутарка пойдзе пра культуру. Значыць, усё будзе без культуры, а па-другое, гаспадыню запросяць у яе ж хату на баль у той час, калі захмялелыя госці зажадаюць мясцовых частушак!.. Як так можна?! Тым больш, што гэтаму заўзята плешча ў ладкі новы міністр культуры: правільна, «у нас два государственных языка. Поэтому право спикера вести заседания на том языке, на котором он хочет» («Имя», 9.02.1996 г.). Міністр адукацыі ўжо летась даў права выбару навучання на «языке» ці на «мове» і г.д.

Спадары-таварышы Прэзідэнт, Вярхоўны Савет, Канстытуцыйны суд, Генеральны пракурор, у нас ёсць Асноўны закон — Канстытуцыя, якая абавязковая і для Вас!!! У ёй заканадаўча вызначана адна дзяржаўная мова — беларуская, гэты артыкул пакуль што ў Канстытуцыі ў сіле, дык чаму Вы, як і ўсе мы, грамадзяне Рэспублікі Беларусь, нашы кіраўнікі, дазваляеце сабе і іншым антыправавое парушэнне? З-за вашай «политической целесообразности»? З-за нашай без'языкасці, паколькі мы ўсё сцерпліваем?

Як ні цяжка, але ўсім адукаваным і сумленным людзям трэба рабіць усё, каб абудзіць, духоўна падняць наш народ. Можа, цяжар гэтай работы быў і ёсць найбольшы для нас, літаратараў. Бо, помніце, чым на той жа Русі падрыхтоўвалі новыя пакаленні да годнасці і да думкі пазбавіцца ад татара-мангольскага ярма? Словам любові да Радзімы, да слаўных продкаў. Словам прагі да волі. І іншыя заняволеныя народы не абыходзіліся без літаратуры, без культуры.

Ды можна пачуць нават і ад тых, хто мае вышэйшую адукацыю і ведае сёе-тое з мінулага: «Ды кіньце вы «сваю гістарычную памяць», «нашых князёў»! Асабіста мне напляваць, дзе я жыву і пад якім сцягам, мне патрэбны найперш грошы, кватэра, хлеб і бензін, а гэта значыць мы, бедныя, без утрымання не абыдземся, дык не трэба нам ніякай волі!»

Так то яно так (хоць бедныя мы, ці не, з гэтым трэба яшчэ разабрацца, ва ўсякім разе, не бяднейшыя за Прыбалтыку, якая гэтак рашуча памкнулася да незалежнасці), але... Каго ўтрымліваюць багатыя? Найперш — прастытутку! Канешне, маладую, здаровую, прыгожую і падатную! Пажылую і пабрыдчэлую адпіхваюць нагамі, як непатрэбшчыну! Дык што? Радасная такая доля? Баімося, як прыручаны звер, выйсці з клеткі, не ведаючы, што рабіць на волі? Не навучымся з іншымі жыць у згодзе, на раўнапраўных пачатках? Многія, я ў тым ліку, за самыя цесныя эканамічныя сувязі з тый жа Расіяй, бо ў шматлікім мы адно, але дзеля чаго пры гэтым нішчыць гістарычную памяць, мову і культуру беларусаў???

— Генрых Вацлававіч, аб рэферэндуме па змене сімволікі гаварыць ужо позна. Ён адбыўся. Народ выказаўся. І ўсё ж... Ваша меркаванне пра тое, што здарылася. Вашы аргументы на карысць таго ці іншага пункту гледжання.

— У інтэрв'ю вашай газеце адзін з намеснікаў міністра замежных спраў замудрыў так: ён не жыў пры ВКЛ, дык не бачыў тых сімвалаў, а вырас пры савецкай уладзе, дык спазнаў яе атрыбуты і таму за іх. Па гэтай запечнай мудрасці выходзіць: паколькі, да слова, некалькі пакаленняў у Германіі жыло пры фашызме, то яны павінны дабівацца забароненых нацысцкіх сцяга і герба! Не, шаноўныя, нацыянальныя, дзяржаўныя сімвалы — не прыхамаць, а твор на аснове традыцый, ладу жыцця, ідэі народа. Гэта — аблічча нацыі, дзяржавы, з усведамленнем гэтага фарміруецца чалавек як грамадзянін.

Між іншым, у царскай Расіі выдатна ведалі, што герб з выявай Пагоні на нашых землях быў яшчэ ў XII стагоддзі, афіцыйна аформіўся недзе ў 1270—1290 гадах, як і зналі пра такое ж даўняе паходжанне бела-чырвона-белага сцяга. Адкуль такія звесткі? Ды з яе, гісторыі-матухны. Факты сведчаць: яшчэ ў 1775 годзе, неўзабаве пасля першага падзелу Рэчы Паспалітай, урад Расійскай імперыі ўтварыў Палявы гусарскі беларускі полк. Дык вось, гэтая вайсковая часць атрымала ўласны штандар з гербам, дзе, апроч расійскага сімвала, была і выява ўзброенага вершніка на белым кані з паднятай шабляю, а на сцягах былі і белыя ды чырвоны колеры. Такія ж сімвалы былі і ва ўтворанага ў 70-я гады таго ж стагоддзя Полацкага мушкецёрскага палка, які вызначыўся пры ўзяцці Ізмаіла. Пэўны час, да перамогі над Напалеонам, царскі ўрад улічваў гэта, падладжваўся, а пасля, калі адно за адным адышлі старэйшыя пакаленні, якія мелі гістарычную памяць, у працэсе «слияния» паступова ўсё гэта не толькі знішчыў, але і ўвогуле забараніў ужыванне слова «Беларусь».

У нас ёсць шмат выдатных вучоных у інстытутах гісторыі, літаратуры, этнаграфіі і фальклору, шмат выдатных пісьменнікаў і мастакоў, якія добра ведаюць нашу старажытную сімволіку, але іхнія веды нашы ўлады праігнаравалі. Усё вырашылі ў тайным кабінеце, паспешліва, адкінуўшы асноўнае, што складае змест і дух сутнасці нашай гісторыі з даўніх часоў. Можа, камісія па сённяшняй сімволіцы і знойдзе бая, які прыгожа размалюе яе вартасці, але было б больш сур'ёзна, маральна, каб наш Вярхоўны Савет захаваў у Канстытуцыі тыя артыкулы, якія справядлівыя, выпакутаваныя за стагоддзі, — наконт беларускай мовы, нашых сімвалаў, і абавязаў, нарэшце, лічыцца з гэтым усіх, ад простага да самага высокага законапаслушніка. Лепш і з меншымі выдаткамі зрабіць гэта цяпер, чым пазней. Дый цывілізаваны свет больш ведаць і паважаць нас пачне.

...Яшчэ раз згадайце, калі ласка, пачатак нашай размовы, згадайце выказванне выдатнага рускага дэмакрата, мысліцеля і майстра пяра Мікалая Аляксандравіча Дабралюбава, прыхільніка беларускага народа не на словах, а на справе!

Гутарыў Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

ТЭЛЕБАЧАННЕ, 21 лютага

Беларускае тэлебачанне

7.30 Ранішні кактэйль. **7.50** Эканамікст. **8.00** Навіны. **8.15** «Харэаграфічныя навелы». Фільм-канцэрт. **9.00** Тэлебачанне — школе. Пазакласнае чытанне. 3-і клас. Артур Вольскі — дзецям. **9.20** «Вестгейт». Тэлесерыял. **10.15** «Калі вельмі захацець», «Кот Леапольд у сне і наяве». Мультфільмы. **10.35** «Бусляня». Маст. фільм. **11.15** «Зорная ростань». Конкурс маладых артыстаў эстрады. **11.55** Відзьма-нявідзьма. **12.55—14.05** «Сакрэтны фарватэр». Маст. фільм. 3-я серыя. **15.00** Навіны. **15.15** «Тэма для аргана». Дак. фільм. **15.25** Тэлеанонс. **15.30** Заключны канцэрт 1-га тэлевізійнага конкурсу салдацкай песні. **16.50** Творчае маладзёжнае аб'яднанне «Крок». Правінцыя. **17.20** Госці ў хату. **17.50** Музычны антракт. **18.00** Крэда. **18.15** «Вяртанне паэта». Кінанарыс. **18.25** Эканамікст. **18.35** «Тройчы па аднаму». Музычная передача MTV. **18.50** Навіны (з сурдаперакладам). **19.05** «Кантрасты». Прававая праграма. **19.40** «Вестгейт». Тэлесерыял. **20.40** Калыханка. **21.00** Панарама. **21.55** Музычны антракт. **22.10** «Застава Ільіча». Маст. фільм. 1-я серыя. **23.50** Тэлеанонс. **24.00** Навіны.

ГРТ

5.00 Тэлераніца. **8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.10** Навіны. **8.15** «Сакрэт трапіканкі». **9.05** «Тэма». **9.50** «У свеце жывёл». **10.30** «Адгадай мелодыю». **11.10** У эфіры тэлерадыёкампанія «Мір». **11.50** «ТАСС упаўнаважаны заявіць...» Серыял. 2-я серыя. **14.20** «Драконы падзямелляў». **14.40** Кактус і К. **14.50** До-мі-соль. **15.10** Покліч джунгляў. **15.35** «Элен і хлопцы». **16.00** «Тэт-а-тэт». **16.30** «Сем дзён спорту». **17.20** «Сакрэт трапіканкі». **18.10** Гадзіна пік. **18.35** «Адгадай мелодыю». **19.00** «Парыжскія тайны. Жан Марэ — акцёр і чалавек». Частка 2-я. Аўтарская праграма Э.Разанава. **19.45** «Добрай ночы, малышы!» **20.00** Час. **20.30** «Аперацыя». **20.50** «Шчыт і меч». Фільм 2-і. «Загадана — выжыць...» **22.40** «Кінематографъ». **23.20** «Звязда» прадстаўляе». **23.35** «Т.С.Н.» Серыял. **0.25** Міжнародныя спаборніцтвы па лёгкай атлетыцы «Руская зіма».

Канал «Расія»

6.30 Час дзелавых людзей. **7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00** Весткі **7.25** Патрабуюцца... **7.30** «Што дзень наступны...» **7.35** Рытміка. **7.50** Усяго патроху. **8.40** Тэлегазета. **8.45** Сялянскае пытанне. **9.05** «Санта-Барбара». **10.20** Надзвычайны канал. «Жывём і любім». **10.30** «Кучугуры і наваколле». Передача 3-я. **10.50** Кліп-антракт. Д. Малікаў. **10.55** Майстэрства мастака Аляксандра Шылава. **11.15—11.30** Новая лінія. **15.05** Там-там навіны. **15.20** Свята кожны дзень. **15.30** Чый бок? **16.20** Далёкі Усход. **16.50** «Адысея». Маст. фільм. **17.10** Вас запрашае фірма... **17.25** Свая гульня. **17.55** Кіно з працягам. «Пецярбургскія тайны». **19.25** Падрабязнасці. **19.35** «Санта-Барбара». **20.30** Даміно Міхаіла Баярскага. **21.10** Надзвычайны канал. **22.30** Рака часу. **22.35** Аўтаімгненне. **22.40** Лад-экран. «Хто мы?» **23.35—23.45** Экран крымінальных паведамленняў.

РТР

9.30 Святочны карагод. **10.30, 13.30, 16.45** Навіны. **10.35** Асацыяцыя «Наша кіно» прадстаўляе. **12.30** Гадзіна «Рэаліста». **13.35** Тэатр аднаго мастака. «Голас». М.Аргуноў. **14.00** Нямецкая мова. 1-ы і 2-і гады навучання. **14.55** «Камедыя памылак». Маст.фільм. 2-я серыя. **16.00** Педагогіка для ўсіх.

НТБ

17.00 Кінатэатр юнага гледача. «Цудоўныя гады». 83-я с. (ЗША). **17.30** Такое спартыўнае жыццё. **18.00, 21.00, 23.00** «Сёння». Інфармацыйная праграма. **18.35**. Герой дня. **19.00** Свет кіно. Пітэр Кушынг у фільме «Незвычайнае падарожжа да цэнтра зямлі» (Вялікабрытанія). **20.30** «ТЭФІ-96»: хто ёсць хто. **20.40** Дзецям. Мільтфільмы на ноч. «Ну, пачакай!» Выпуск 14-ы. **21.35** Гадзіна серыяла. «Доктар Куін, жанчына-ўрач» 35-я серыя (ЗША). **22.30** Часінка. **23.20** Кафэ Абломаў.

Санкт-Пецярбург

12.00, 15.30, 18.30, 21.45 Інфарм ТБ. **12.10** «Гром у раі». Серыял. **12.55, 17.05, 18.55** Музычны момант. **13.00** Хуткая дапамога. **13.30** Парады садаводам. **13.40** «У папа быў сабака...» Маст. фільм. **15.00** «Авертайм». **15.15** Стыль жыцця. **15.40** «Нямецкая хваля». **16.00** Тэлешансон. **16.25** Дзіцячае ТБ. Мы любім гэтыя песні. **16.55** Мультфільм. **17.10** Паказвае Ленінградская АТК. **18.10** Вялікі фестываль. **18.50** Спартыўныя навіны. **19.00** «Гром у раі». Серыял. **19.45**. Тэлеслужба бяспекі. **19.55** «Аб тым, як пан Макінпот ад сваіх злашчаснасцей пазбавіўся». Музычны спектакль. **20.55** Справы гарадскія. **21.10** Блеф-клуб. **22.00** Спорт, спорт. **22.10** Дзень нараджэння. **22.20—23.50** Парадоксы гісторыі. Пецярбургскае злачынства.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ. Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖЫБУЛЬ (адказны сакратар), Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда». ТЭЛЕФОНЫ: [illegible]

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79. [illegible]